

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН**

Кафедра міжнародних відносин

Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації
та регіональні студії»

Освітня програма 291.00.01 «Суспільні комунікації»

**БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА
на тему:
МОДНА ДИПЛОМАТІЯ США ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ
КУЛЬТУРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ**

Студентки 4 курсу
денної форми навчання
Берези Катерини
Ігорівни

Науковий керівник:
канд. пол. наук,
доцент кафедри
міжнародних
відносин
Жовтенко Т.Г.

Київ – 2026

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ МОДНОЇ ДИПЛОМАТІЇ США ЯК ІНСТРУМЕНТУ КУЛЬТУРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ	7
1.1. Стан наукової розробки проблеми та джерельна база дослідження .	7
1.2. Понятійно-категоріальний апарат і методи дослідження	13
РОЗДІЛ 2. РЕАЛІЗАЦІЯ МОДНОЇ ДИПЛОМАТІЇ США У ХХІ СТОЛІТТІ (НА ПРИКЛАДІ ПОЛІТИЧНИХ ТА ПУБЛІЧНИХ ДІЯЧІВ)	20
2.1. Еволюція модної дипломатії США у ХХ–ХХІ ст.	20
2.2. Інструменти та механізми реалізації модної дипломатії США	25
2.3. Кейс-аналіз модної дипломатії США на прикладі перших леді та публічних діячів.....	31
РОЗДІЛ 3. ВИКЛИКИ, ОБМЕЖЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МОДНОЇ ДИПЛОМАТІЇ В УМОВАХ ГЕОПОЛІТИЧНОГО ПРОТИСТОЯННЯ	41
3.1. Виклики та обмеження реалізації модної дипломатії США в сучасній міжнародній політиці	41
3.2. Напрями вдосконалення модної дипломатії в умовах глобальних трансформацій.....	44
3.3. Роль модної дипломатії у формуванні міжнародного іміджу держав: кейс України.....	49
ВИСНОВКИ.....	52
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	55

ВСТУП

У сучасній системі міжнародних відносин дедалі більшого значення набувають не лише традиційні політичні, економічні та безпекові інструменти впливу, а й засоби так званої м'якої сили, які дають змогу державам формувати позитивне сприйняття себе у світі, просувати власні цінності, культурні коди та моделі суспільного розвитку. Одним із важливих складників такого впливу є культурна дипломатія, яка забезпечує поширення національних смислів через культуру, освіту, мистецтво, символіку, публічну комунікацію та інші нематеріальні форми репрезентації держави на міжнародній арені. У межах культурної дипломатії впродовж останніх десятиліть особливої уваги набуває модна дипломатія як специфічний засіб символічної комунікації, що поєднує в собі елементи політики, культури, іміджотворення та візуального впливу.

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що в умовах глобалізації, інтенсивного розвитку медіа та зростання ролі публічної політики зовнішньополітична репрезентація держав дедалі частіше здійснюється не лише через офіційні заяви, дипломатичні переговори чи міжнародні документи, а й через візуальні образи, стилістичні коди, публічні виходи політичних діячів, їхню участь у символічних подіях та використання одягу як носія певних політичних і культурних смислів. У цьому змісті мода перестає бути лише сферою індустрії чи індивідуального самовираження та набуває функцій важливого комунікаційного механізму, здатного транслювати ідеї, цінності, ідентичність та політичні меседжі. Саме тому дослідження модної дипломатії як засобу реалізації культурної дипломатії США є важливим як з теоретичного, так і з практичного погляду.

Наукове значення теми полягає в необхідності глибшого осмислення взаємозв'язку між модою, політикою, публічною дипломатією та формуванням міжнародного іміджу держави. Попри наявність праць, присвячених культурній дипломатії, м'якій силі, публічній дипломатії та іміджевим стратегіям держав, модна дипломатія як окремий феномен ще не отримала достатнього висвітлення

в українському науковому дискурсі. Особливо це стосується системного аналізу американського досвіду, де мода використовується не лише як елемент особистого стилю публічних осіб, а як механізму представлення політичних меседжів, підтримки національної індустрії, демонстрації ціннісних орієнтирів, культурної відкритості, гендерної чутливості, етнічного різноманіття та стратегічної комунікації зі світовою аудиторією.

Суспільно-політичне значення теми посилюється тим, що у XXI столітті візуальна складова міжнародної політики стала надзвичайно впливовою. Образ першої леді, дружини президента, державного секретаря, віцепрезидента або іншої публічної особи сприймається не лише як приватний стильовий вибір, а як частина ширшої дипломатичної репрезентації країни. На прикладі США простежується тенденція до використання моди як засобу створення сприятливого образу держави, підкреслення демократичних цінностей, підтримки локальних дизайнерів, демонстрації інклюзивності та зв'язку політичної еліти з культурним середовищем країни. Водночас у період геополітичної нестабільності, інформаційних війн і загострення боротьби за символічний вплив дослідження таких інструментів набуває особливої актуальності.

Окрему значущість обрана тема має і для України, яка в умовах сучасних міжнародних викликів активно розвиває власні інструменти культурної дипломатії та формування позитивного міжнародного іміджу. Досвід США у сфері модної дипломатії може бути корисним для осмислення шляхів використання національних культурних символів, візуальної репрезентації, одягу та публічних образів як складників стратегії зовнішньої комунікації держави.

Об'єктом дослідження є культурна дипломатія як складова сучасної зовнішньополітичної та комунікаційної діяльності держави.

Предметом дослідження є модна дипломатія США як інструмент реалізації культурної дипломатії, її механізми, форми прояву, функції та значення у формуванні міжнародного іміджу держави.

Метою дослідження є комплексний аналіз модної дипломатії США як інструменту культурної дипломатії, визначення її сутності, основних механізмів реалізації, особливостей функціонування у XXI столітті та ролі у формуванні міжнародного іміджу держави.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання дослідження:

- дослідити сутність, функції та еволюцію культурної дипломатії в системі сучасних міжнародних відносин;
- з'ясувати поняття та специфічні ознаки модної дипломатії як інструменту культурної дипломатії;
- охарактеризувати методологічні підходи до дослідження модної дипломатії;
- проаналізувати еволюцію модної дипломатії США у XX–XXI століттях;
- визначити основні інструменти та механізми реалізації модної дипломатії США;
- здійснити кейс-аналіз модної дипломатії США на прикладі публічних і політичних діячів;
- встановити основні виклики, обмеження та перспективи розвитку модної дипломатії в сучасних міжнародних умовах;
- висвітлити роль модної дипломатії у формуванні міжнародного іміджу держави на прикладі України.

Хронологічні межі дослідження охоплюють переважно XXI століття, коли модна дипломатія набула особливого значення як складова публічної та культурної дипломатії США. Водночас для повнішого розкриття теми залучаються окремі аспекти розвитку модної дипломатії у XX столітті, що дозволяє простежити еволюцію цього явища.

Територіальні межі дослідження охоплюють Сполучені Штати Америки як основний простір формування та реалізації модної дипломатії, а також міжнародне середовище, у якому проявляються її комунікаційні, символічні та іміджеві ефекти.

Теоретичне значення дослідження полягає в узагальненні та систематизації наукових підходів до розуміння культурної та модної дипломатії, уточненні змісту поняття «модна дипломатія» та виявленні її місця в системі інструментів м'якої сили держави. Робота також сприяє розширенню наукового бачення взаємозв'язку між культурою, політикою, візуальною комунікацією та міжнародним іміджем.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання його результатів у подальших наукових розвідках із проблем культурної та публічної дипломатії, при підготовці навчальних курсів з міжнародних відносин, суспільних комунікацій, іміджелогії та публічної політики, а також у практиці формування іміджевих і комунікаційних стратегій держави. Окремі положення роботи можуть бути корисними для осмислення перспектив розвитку української культурної дипломатії та її візуально-символічних інструментів.

Структура роботи зумовлена метою, завданнями та логікою дослідження. Робота складається зі вступу, трьох розділів, що поділяються на підрозділи, висновків, списку використаних джерел та літератури, а також додатків. У першому розділі розкрито теоретико-методологічні засади дослідження культурної та модної дипломатії. У другому розділі проаналізовано особливості реалізації модної дипломатії США у XXI столітті та здійснено кейс-аналіз її проявів на прикладі публічних діячів. У третьому розділі визначено виклики, обмеження та перспективи розвитку модної дипломатії в сучасних міжнародних умовах, а також розглянуто значення модної дипломатії для формування міжнародного іміджу держави на прикладі України.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ МОДНОЇ ДИПЛОМАТІЇ США ЯК ІНСТРУМЕНТУ КУЛЬТУРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ

1.1. Стан наукової розробки проблеми та джерельна база дослідження

Питання модної дипломатії Сполучених Штатів як засобу реалізації культурної дипломатії знаходиться на стику кількох академічних галузей: теорії міжнародних відносин, культурної дипломатії, концепції «м'якої сили», іміджології, візуальної комунікації, студій моди та символічної політики. З огляду на це, огляд наукової розробленості обраної теми варто проводити не лише через праці, безпосередньо присвячені модній дипломатії, а й через ширший спектр досліджень, де аналізуються культурні чинники зовнішньої політики, механізми формування міжнародного іміджу держави, роль публічних образів у дипломатичному спілкуванні та значення креативних галузей у сучасній системі міжнародних взаємодій. У наукових колах вже доволі ґрунтовно опрацьовано аспекти культурної дипломатії, її функції, інституційні механізми та зв'язок із «м'якою силою»; проте модна дипломатія, як окремий напрям дослідження, ще не досягла такого рівня теоретичної систематизації. Це підкреслює актуальність обраної теми, адже мода все частіше виступає не лише як елемент стилістики чи креативної індустрії, а й як спосіб міжнародної презентації країни, інструмент символічної комунікації та метод трансляції культурних і політичних ідей.

У вітчизняній науковій літературі значну увагу приділено загальним аспектам культурної дипломатії, публічній комунікації та формуванню міжнародного іміджу держави. Зокрема, праці В. Матвієнка та Т. Шинкаренка розглядають культурну дипломатію як ключовий напрямок зовнішньополітичної діяльності держави, що поєднує культурне представництво, міждержавну комунікацію та створення позитивного сприйняття країни у світі [11, с. 7-20]. С.

Головобов трактує культурну дипломатію як складник державної політики у сфері культури, наголошуючи на її важливості для сучасного державотворення, міжнародної взаємодії та просування національних інтересів [3, с. 1057–1078]. Н. Дубовик та О. Шило бачать культурну дипломатію як інструмент міжнародної комунікації України, підсвічуючи її здатність ініціювати діалог між державами, презентувати культурну ідентичність та посилювати присутність країни у глобальному інформаційному полі [4, с. 72–76]. О. Стасевська та І. Маланчук зосереджуються на поєднанні культурного та правового потенціалу дипломатії, дозволяючи розглядати культуру не лише як сферу творчості, а й як ресурс для міжнародного впливу, взаєморозуміння та репутаційного позиціонування держави. Ці роботи закладають важливий теоретичний фундамент для вивчення модної дипломатії, адже вони допомагають визначити її місце у ширшій парадигмі культурної дипломатії [15, с. 89-95].

Окрема група наукових праць зосереджена на публічній дипломатії, цифровізації міжнародної комунікації та змінах у зовнішньополітичних інструментах у сучасних умовах. Наприклад, М. Павлюх досліджує публічну дипломатію як один із помітних трендів сучасних політичних відносин, приділяючи увагу зміні методів взаємодії держав із зовнішніми аудиторіями [13, с. 122-127]. М. Трофименко аналізує трансформацію публічної дипломатії в умовах глобалізації та діджиталізації, що є важливим для розуміння ролі медіа, соціальних мереж та візуальних образів у сучасній міжнародній політиці [17, с. 141-154]. Т. Черненко розглядає публічну дипломатію як пріоритет зовнішньої політики держави, наголошуючи на її значенні для інформаційної безпеки, міжнародної довіри та репутаційного впливу. Для цього дослідження такі роботи мають допоміжне значення, оскільки фокус зроблено саме на культурній та модній дипломатії. Водночас вони допомагають пояснити, чому у XXI столітті візуальний образ політичного чи публічного діяча стає частиною ширшої міжнародної комунікації, а мода здобуває здатність впливати на сприйняття країни за кордоном [19, с. 45-55].

Значущим для теоретичного осмислення теми є концепт «м'якої сили» Дж. Ная, згідно з яким держава може досягати бажаних результатів у міжнародній політиці не лише через примус чи матеріальні стимули, а й через привабливість власної культури, цінностей, політичної моделі та зовнішньополітичних дій [35, с. 2–11]. Саме ця концепція дає можливість розглядати модну дипломатію як один із засобів символічного впливу, що функціонує через привабливість, емоційне сприйняття, візуальні асоціації та формування позитивного образу держави. У цьому аспекті мода постає не як випадковий елемент зовнішнього вигляду, а як канал м'якої сили, через який можуть транслюватися такі ідеї, як відкритість, демократичність, інклюзивність, підтримка вітчизняних дизайнерів, повага до культурного розмаїття та здатність держави спілкуватися зі світом мовою символів. Отже, теоретичні положення Дж. Ная є важливим методологічним підґрунтям для аналізу модної дипломатії США, бо американський досвід значною мірою ґрунтується саме на поєднанні культурної привабливості, медійного впливу та глобальної впізнаваності національного стилю.

Зарубіжні студії з культурної дипломатії також мають суттєве значення для розкриття теми. Зокрема, робота С. Carta та R. Higgott присвячена культурній дипломатії в європейському контексті та демонструє, що культура у міжнародних відносинах не обмежується лише мистецькими заходами чи освітніми програмами, а виступає складним механізмом взаємодії між внутрішнім та зовнішнім політичним просторами [22, с. 274]. Дослідження M. Atta та S. Siddiq розкриває потенціал інклюзивної культурної дипломатії у подоланні розбіжностей та формуванні глобальних взаємин на основі взаєморозуміння. Праця P. R. K. Dewi та I. Wiranata про співпрацю Dior із балійським ендеком у рамках індонезійської культурної дипломатії ілюструє, що мода може бути не лише естетичним явищем, але й інструментом репрезентації національної спадщини у глобальному культурному просторі [28]. Так само дослідження G. Hui, A. Aris та R. D. Rusli, зосереджене на переосмисленні модної ідентичності Куала-Лумпуру через міжкультурну співпрацю, свідчить про

зростання ролі моди як арени культурного діалогу, інновацій та міжнародного позиціонування. Ці джерела важливі для роботи, оскільки підтверджують загальну тенденцію: у сучасних міжнародних відносинах мода дедалі частіше розглядається як складова культурної дипломатії та креативної економіки [33, с. 135–158].

До теми модної дипломатії найбільше наближені праці, що аналізують зв'язок моди, культурної спадщини, дипломатичного представництва та сучасної елегантності. Концептуальна робота «Cultural Diplomacy in Fashion: Bridging Heritage and Modern Elegance» акцентує на здатності моди поєднувати традиції із сучасністю, національну ідентичність із глобальною комунікацією [24]. Для цього дослідження такий підхід є особливо цінним, адже модна дипломатія США розглядається не як ізольоване явище, а як один зі способів реалізації культурної дипломатії через візуальні образи, дизайнерські рішення та публічний стиль політичних і громадських діячів. У цьому контексті мода виконує роль своєрідної «мови символів»: вона здатна транслювати інформацію про належність до певної культури, підтримку вітчизняного виробництва, повагу до країни перебування, політичну солідарність або систему цінностей держави. Саме тому вивчення модної дипломатії вимагає залучення не лише політичного, а й культурологічного, семіотичного та комунікативного підходів [5, с. 192-200].

Окрему категорію джерел складають офіційні документи, матеріали міжнародних структур та аналітичні звіти, які дають змогу розкрити інституційний та практичний аспекти культурної та модної дипломатії. Важливими є документи ЮНЕСКО, зокрема Декларація принципів міжнародного культурного співробітництва, де підкреслено значення культури, освіти, науки та мистецтва для розвитку взаєморозуміння між народами. Також вагомим є матеріал ЮНЕСКО про культурну дипломатію для сталого розвитку, де культура позиціонується як засіб не лише представлення держав, а й вирішення складних глобальних викликів, включаючи нерівність, конфлікти, нетерпимість та необхідність сталого розвитку. Для розуміння американського досвіду ключовими є матеріали Державного департаменту США та Бюро

освітніх і культурних справ (ЕСА), де культурна дипломатія розглядається через освітні, мистецькі, професійні та креативні обміни. Ці джерела свідчать про те, що креативні індустрії, дизайн і мода можуть бути інтегровані у практичні програми культурної взаємодії, а не існувати лише як елемент символічного іміджу [25].

Для аналізу саме американської модної дипломатії велике значення мають матеріали, присвячені першим леді США, державним церемоніям, символіці вбрання та використанню аксесуарів у дипломатичному спілкуванні. Зокрема, інформація від White House Historical Association про американську моду для перших леді США демонструє, що у Сполучених Штатах історично сформувалося очікування, згідно з яким перша леді має підтримувати національних дизайнерів і презентувати американський стиль. Матеріали Смітсонівського інституту про передачу інавгураційних ансамблів Джилл Байден до First Ladies Collection дають змогу розглядати одяг не лише як компонент публічного образу, а й як історичний артефакт, пов'язаний із політичною пам'яттю, національною єдністю та символічною репрезентацією держави. Не менш цінними є матеріали про колекцію брошок Мадлен Олбрайт, зокрема «Read My Pins», де аксесуари прямо постають як інструменти дипломатичного повідомлення та невербальної комунікації. Ці джерела мають пряме практичне значення для кейс-аналізу, оскільки дозволяють продемонструвати, як у США мода використовується на рівні конкретних публічних осіб, офіційних подій, дипломатичних ситуацій та медійних інтерпретацій [37].

СТРУКТУРА ДЖЕРЕЛЬНОЇ БАЗИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Рисунок 1.1 – Структура джерельної бази дослідження модної дипломатії США як інструменту культурної дипломатії

Джерело: складено автором на основі [1; 3; 4; 11; 22; 24; 35].

Умовний поділ довідкового матеріалу дослідження можливий на декілька пластів. До першого віднесемо наукові праці вітчизняних та закордонних вчених, сфокусовані на темах культурної дипломатії, "м'якої сили", публічних комунікацій та державного міжнародного іміджу. Саме ці роботи формують концептуальний базис дослідження, даючи змогу визначити ключові терміни, функції та методологічні підходи до вивчення культурної дипломатії. Другий шар складають публікації та аналітика, присвячені моді як засобу культурного презентування, міжкультурної взаємодії та символічного обміну. Вони обґрунтовують модну дипломатію як окрему сферу наукових пошуків, хоча й нерозривно пов'язану із загальною культурною дипломатією. Третю групу становлять офіційні документи та матеріали міжнародних інституцій, зокрема ЮНЕСКО та Держдепартаменту США, які відображають нормативні рамки, інституційні аспекти та практичні грані культурної дипломатії. Четвертий пласт джерел - це історичні документи та музейні фонди, що ілюструють конкретні

випадки застосування модної дипломатії Сполучених Штатів: образи перших леді, вбрання для інавгурацій, дипломатичні аксесуари та практики візуального представлення країни. Ця категорія джерел має першорядне значення для другої частини роботи, де проводиться аналіз конкретних прикладів модної дипломатії США через призму діяльності Мішель Обами, Джилл Байден, Мадлен Олбрайт, Жаклін Кеннеді, Меланії Трамп та низки інших публічних осіб.

Таким чином, огляд наукової опрацьованості проблеми засвідчує, що культурна дипломатія як напрямок міжнародних студій вже має досить розвинену теоретичну основу, тоді як модна дипломатія постає як відносно нова та менш упорядкована наукова категорія. Наявні матеріали дозволяють розглядати її в контексті концепцій "м'якої сили", культурної репрезентації, візуально-символічної комунікації, міжнародного іміджу та сфери креативних індустрій. Водночас, наразі недостатньо глибоко проаналізовано саме комплексний аспект модної дипломатії США як складової культурно-дипломатичних зусиль, особливо з урахуванням ролі перших леді, політиків, дизайнерських марок, музейних практик та медійного поширення візуальних образів. Саме ця лакуна у наукових знаннях окреслює релевантність подальшого дослідження та підтверджує актуальність обраної теми для цієї бакалаврської роботи.

1.2. Понятійно-категоріальний апарат і методи дослідження

Апарат понять і категорій, задіяний у вивченні модної дипломатії США як засобу культурної дипломатії, формує собою сукупність базових термінів, які розкривають суть обраної тематики, її теоретичну побудову та практичну значущість. Ключовим елементом у цьому дослідженні виступає культурна дипломатія, оскільки вона є ширшою науковою та практичною основою, в контексті якої відбувається аналіз модної дипломатії. Культурну дипломатію розумно інтерпретувати як один із напрямків зовнішньополітичної та комунікаційної діяльності держави, метою якого є презентація її культури,

ідейних засад, історичної спадщини, мистецтва, освітніх ресурсів, креативних сфер та символічного капіталу [16, с. 28–32]. Усе це спрямовано на формування сприятливого міжнародного сприйняття та стимулювання міжкультурного діалогу. У даній праці культурна дипломатія розглядається не просто як взаємообмін культурними творами чи організація міжнародних подій, а як вагомий механізм непрямого державного впливу, що оперує через привабливість, довіру, символічне представлення та здатність країни бути впізнаваною у світовому просторі.

Другим значущим поняттям є модна дипломатія, котра в межах цієї роботи трактується не як окремий вид дипломатичної діяльності, а як візуально-символічний інструмент, що належить до культурної дипломатії. Модна дипломатія має сенс як використання елементів одягу, стилістики, дизайнерських рішень, колірних рішень, доповнень, національних мотивів, публічного образу та індустрії моди з метою донесення культурних, політичних, ідентифікаційних та іміджевих меседжів на глобальній арені [30]. Її своєрідність полягає в тому, що вона функціонує переважно невербально, тобто передає інформацію не через офіційні заяви чи документи, а через візуальний образ. З цієї причини модна дипломатія має значний ресурс у сучасному суспільстві, залежному від медіа, де зовнішній вигляд публічних осіб швидко поширюється через пресу, ТБ, соцмережі та цифрові платформи, набуваючи політичного та культурного забарвлення. Щодо США, модна дипломатія проявляється насамперед через образи перших леді, політичних діячок, дипломатичних представниць, вибір місцевих дизайнерів, використання знакових деталей у вбранні та застосування моди для підтримки національної креативної економіки.

Важливе місце в понятійному апараті дослідження займає категорія «м'яка сила», оскільки вона пояснює, чому культурні аспекти, стиль, цінності та символи можуть мати не менший вплив, ніж традиційні політичні чи економічні засоби. М'яка сила у цьому дослідженні осмислюється як здатність держави впливати на світову аудиторію завдяки привабливості її культури, політичних ідей, соціальних моделей, способу життя та репутації [30]. Модна дипломатія

напрямую пов'язана з м'якою силою, оскільки через візуальні репрезентації вона здатна формувати позитивне ставлення до країни, демонструючи її відкритість, сучасність, багатоманітність культур та прихильність до власної творчої індустрії. У цьому контексті мода є не лише естетичною складовою, а й частиною міжнародного позиціонування держави, оскільки дозволяє створювати емоційно зрозумілі й багатозначні образи нації.

Також значущою є категорія міжнародного іміджу держави, під якою в роботі розуміється сукупність уявлень, оцінок, асоціацій і стереотипів, що складаються в свідомості зовнішніх аудиторій щодо певної країни. Міжнародний імідж формується не лише завдяки офіційній дипломатії, а й культурі, медіа, публічним особам, символічним подіям, манері комунікації та візуальному представленню. Саме тут модна дипломатія набуває особливої ваги, адже стиль одягу публічної особи може як підсилювати, так і послаблювати цільовий образ держави. Наприклад, вибір американського дизайнера першою леді США може бути сприйнятий як підтримка внутрішньої індустрії, тоді як використання знакових елементів у вбранні може транслювати ідеї єдності, поваги до традицій, солідарності чи демократичних цінностей. Таким чином, міжнародний імідж держави в цій праці трактується як результат комплексного впливу культурної дипломатії, модної дипломатії, медіаінтерпретації та сприйняття зовнішніми споживачами.

Окремого значення набуває концепція візуально-символічної комунікації, адже саме вона пояснює механізм функціонування модної дипломатії. Візуально-символічна комунікація означає передачу значень через образи, символи, кольори, форми, предмети та зовнішню репрезентацію. У межах модної дипломатії такими трансляторами значень можуть бути сукня, костюм, верхній одяг, прикраси, головний убір, орнамент, палітра кольорів, дизайнерський лейбл або навіть обстановка, в якій було представлено певний образ. Важливо, що інтерпретація такого образу формується не лише його творцем чи носієм, а й аудиторією, медіа та політичним оточенням [35, с. 7-12]. Тому один і той самий елемент гардеробу може набувати різних тлумачень залежно від події, країни,

історичного періоду чи суспільного настрою. Саме ця потенційна багатозначність робить модну дипломатію водночас дієвим і дещо ризикованим інструментом культурної дипломатії.

Методологічні засади дослідження ґрунтуються на поєднанні загальнонаукових та спеціалізованих методів, що дозволяють багатогранно проаналізувати модну дипломатію США як складний феномен на стику культури, політики, комунікаційних процесів та іміджевого позиціонування. Насамперед у роботі застосовується системний метод, який дає можливість розглядати модну дипломатію не окремо, а як невід'ємну частину ширшої системи культурної дипломатії США. За допомогою цього методу можна відстежити взаємозв'язок між культурною стратегією, м'якою силою, міжнародним іміджем, діяльністю публічних осіб, підтримкою дизайнерів та медійним поширенням візуальних образів. Системний підхід дозволяє довести, що модна дипломатія не є випадковим набором стильових рішень, а функціонує як ланка цілісного апарату міжнародної репрезентації країни.

Для розкриття внутрішньої будови модної дипломатії використовується структурно-функціональний метод. Він дозволяє ідентифікувати головні компоненти модної дипломатії: суб'єкти, візуальні інструменти, символічні меседжі, шляхи розповсюдження та дипломатичні результати. До суб'єктів відносяться перші леді, політики, дипломати, дизайнери, медіа та культурні інституції. До інструментів - одяг, аксесуари, кольори, бренди, церемоніальні образи та дизайнерські рішення. До функцій - репрезентативна, іміджева, комунікативна, символічна, ідентифікаційна та промоційна. Завдяки цьому методу можна продемонструвати, що модна дипломатія виконує не лише естетичну роль, а й несе певне функціональне навантаження у процесі формування міжнародного образу Сполучених Штатів.

Важливим для дослідження є семіотичний метод, оскільки мода у дипломатичному середовищі функціонує як система знаків. Семіотичний аналіз дає можливість дослідити, які значення закладені у виборі певної колірної гами, форми, аксесуару, бренду чи елемента національного стилю. Наприклад,

вишивка з мітками штатів може бути витлумачена як ідея національної злагоди, обрання американського дизайнера - як підтримка вітчизняної індустрії, а певний аксесуар - як дипломатичний сигнал. Цей метод особливо цінний для аналізу конкретних випадків Мадлен Олбрайт, Джилл Байден, Мішель Обами, Жаклін Кеннеді та Меланії Трамп, оскільки він дозволяє не просто описати їхній стиль, а пояснити його символічний та комунікаційний зміст.

У роботі також застосовується дискурсивний метод, який дає змогу проаналізувати, як візуальні образи публічних осіб описуються, трактуються та оцінюються у медіа, офіційних документах, музейних матеріалах та громадському обговоренні. Модна дипломатія існує не лише в момент появи певного образу, а й у наступних інтерпретаціях, які створює навколо неї медіа та громадськість. Саме тому необхідно брати до уваги, які слова, оцінки, акценти та смисли використовуються при описі вбрання перших леді чи політичних діячок. Дискурсивний метод дозволяє простежити, як стиль трансформується у політичний та культурний текст, а також як через медійне висвітлення він набуває дипломатичної ваги [7].

Для вивчення конкретних прикладів у роботі використовується метод аналізу конкретних випадків (кейс-стаді). Він дає змогу досліджувати окремі ситуації, де модна дипломатія США виявляється найбільш очевидною: публічні виходи перших леді, інавгурації, державні прийоми, міжнародні візити, музейне збереження одягу, використання аксесуарів у дипломатії та медіа-реакція на образи. Саме кейс-стаді забезпечує перехід від загальної теорії до практичного вивчення механізмів модної дипломатії. У рамках цієї роботи доцільно аналізувати не лише Мішель Обаму, Джилл Байден та Мадлен Олбрайт, а також Жаклін Кеннеді та Меланію Трамп, адже їхні образи допомагають краще розкрити різні моделі застосування стилю у формуванні іміджу США: від витонченої культурної презентації до неоднозначних візуальних сигналів, які викликають широкий суспільний резонанс [16, с. 28–32].

Допоміжне значення мають порівняльний метод, контент-аналіз, історичний метод та метод узагальнення. Порівняльний метод дає можливість

зіставити різні приклади модної дипломатії США та визначити відмінності у візуальних стратегіях різних публічних індивідів. Контент-аналіз застосовується для обробки медійних матеріалів, офіційних повідомлень, музейних описів, публікацій про перших леді та дипломатичні образи. Історичний метод дозволяє простежити еволюцію модної дипломатії США від суто протокольного використання вбрання до усвідомленого інструменту культурної дипломатії. Метод узагальнення використовується для формування висновків щодо ролі модної дипломатії у побудові міжнародного іміджу держави. Комбінація цих методів забезпечує цілісність дослідження теми та дозволяє стверджувати, що модна дипломатія США є не випадковим елементом публічного стилю, а значущим засобом культурного, символічного та іміджевого впливу.

Таблиця 1.1

Понятійно-методологічна рамка дослідження модної дипломатії США

Елемент дослідження	Зміст у межах роботи	Значення для теми
Культурна дипломатія	Напрямок зовнішньої комунікації держави, що використовує культуру, цінності, мистецтво, освіту, символи та креативні індустрії	Виступає широкою основою, у межах якої розглядається модна дипломатія
Модна дипломатія	Використання одягу, стилю, дизайнерських рішень, аксесуарів і публічного образу для передачі культурних та політичних смислів	Є головним предметом дослідження та конкретним інструментом культурної дипломатії США
М'яка сила	Здатність держави впливати через привабливість культури, цінностей, стилю життя та репутації	Пояснює, чому мода може працювати як інструмент міжнародного впливу
Міжнародний імідж держави	Сукупність уявлень і оцінок про країну в зовнішній аудиторії	Дозволяє оцінити результат дії модної дипломатії
Візуально-символічна комунікація	Передача смислів через образи, кольори, знаки, одяг, аксесуари та символи	Розкриває механізм, за допомогою якого мода набуває дипломатичного значення
Системний метод	Аналіз модної дипломатії як частини загальної системи культурної дипломатії	Дозволяє показати взаємозв'язок між культурою, політикою, медіа та іміджем
Семіотичний метод	Аналіз одягу, кольорів, аксесуарів і брендів як знаків та символів	Допомагає розкрити приховані смисли публічних образів
Дискурсивний метод	Аналіз того, як модні образи пояснюються у медіа, офіційних джерелах і суспільному обговоренні	Показує, як стиль стає частиною політичного та культурного нарративу

Кейс-аналіз	Дослідження конкретних прикладів модної дипломатії США	Дозволяє практично розкрити тему на прикладі Мішель Обами, Джилл Байден, Жаклін Кеннеді, Меланії Трамп, Мадлен Олбрайт
Контент-аналіз	Опрацювання медійних, музейних, офіційних і аналітичних матеріалів	Дає змогу виявити основні акценти у висвітленні модної дипломатії
Історичний метод	Розгляд розвитку модної дипломатії США у XX–XXI ст.	Допомагає показати еволюцію від протокольного стилю до інструменту культурної дипломатії

Джерело: складено автором на основі [16; 30; 35].

Підсумовуючи, концептуальний апарат дослідження побудований на чіткій логіці взаємозв'язку двох ключових категорій: культурна дипломатія, що трактується як всеосяжний вектор зовнішньої комунікації країни, та модна дипломатія, яка виступає її конкретним інструментарієм, що має візуально-символічне наповнення. Модна дипломатія не повинна розглядатися в цій роботі як цілком автономна чи самостійна форма дипломатичної активності, адже її сутнісне наповнення найбільш повноцінно проявляється саме в контексті культурної дипломатії, концепції "м'якої сили" та зусиль із формування міжнародного іміджу держави. Методологічний фундамент роботи інтегрує низку підходів: системний, структурно-функціональний, семіотичний, дискурсивний, історичний та компаративний методи, а також методику аналізу конкретних випадків (кейс-аналіз) і аналізу змісту (контент-аналіз). Задіяння такого спектру дозволяє не просто зафіксувати фактичний стан модної дипломатії Сполучених Штатів, а й розкрити її внутрішні механізми, семантичну значущість, практичні форми реалізації та її місце у процесі міжнародного самопрезентування країни.

РОЗДІЛ 2

РЕАЛІЗАЦІЯ МОДНОЇ ДИПЛОМАТІЇ США У ХХІ СТОЛІТТІ (НА ПРИКЛАДІ ПОЛІТИЧНИХ ТА ПУБЛІЧНИХ ДІЯЧІВ)

2.1. Еволюція модної дипломатії США у ХХ–ХХІ ст.

Еволюція модної дипломатії Сполучених Штатів Америки у ХХ та ХХІ століттях відображає ширші зміни в американській зовнішній політиці, культурному просуванні та способах символічного впливу на світову публіку. Якщо на початкових етапах минулого століття зовнішній вигляд політичних діячів США переважно розглядався як елемент церемоніалу, позначення соціального статусу та приналежності до певної політичної культури, то з часом він почав виконувати додаткові ролі - репрезентативну, іміджеву, комунікативну та ідеологічну. У цьому процесі ключову роль відіграло перетворення США на одну з головних світових держав, яка не лише встановлювала міжнародний устрій у військово-політичному чи фінансовому аспектах, а й активно поширювала свої ідеї, способи життя, культурні орієнтири та бачення сучасності. Саме тому стиль в американському змісті поступово вийшов за межі сфери лише споживання і став частиною ширшої системи «м'якої сили», де одяг, манера стилю, оформлення та публічна персона почали слугувати інструментами зовнішньополітичного представництва.

У першій половині ХХ століття модна дипломатія США ще не була виділена як окремий напрямок культурної дипломатії, однак саме тоді були закладені її підвалини. Американська політична культура на той час лише формувала свій власний стиль міжнародного представництва, який мав поєднати демократичну риторику з демонстрацією державної могутності та прогресивності. У цей період публічний образ перших дам, дружин політиків та жінок із вищих кіл суспільства все частіше привертав увагу медіа, ставши таким чином каналом опосередкованого зв'язку із громадянами [20]. Водночас мода ще не несла такого вираженого дипломатичного навантаження, як у наступні часи:

вона скоріше фіксувала класові, гендерні та культурні норми епохи, аніж використовувалася як свідомий політичний сигнал. Проте вже тоді проявилася типова для США тенденція надавати публічній політиці особистісного забарвлення, коли образ конкретного публічного діяча починав працювати на загальне сприйняття держави. Згодом саме ця персоналізація стане однією з визначальних характеристик американської модної дипломатії.

Відчутний поштовх до розвитку модної дипломатії США дала друга половина XX століття, особливо період після Другої світової війни та на тлі Холодної війни. Саме тоді Сполучені Штати дедалі активніше вдавались до культурних засобів, щоб показати переваги американської суспільної моделі, способу життя, соціальної рухливості та концепції свободи. У цьому аспекті зовнішній вигляд політичних та публічних осіб став частиною символічного протистояння з радянським табором [32]. Американський стиль на міжнародній арені все частіше асоціювався з сучасністю, енергійністю, звільненням від обмежень, індивідуалізмом та відкритістю, а публічний стиль перших дам почав функціонувати не лише як елемент етикету, а й як засіб репрезентації американської нації. Важливо, що саме тоді США почали формувати світовий культурний вплив через кіноіндустрію, телебачення, періодичні видання, рекламу, індустрію дизайну та масову культуру. Як наслідок, мода стала одним із шляхів, якими Америка демонструвала свою культурну привабливість, зміцнювала міжнародний імідж.

Окремий етап в еволюції модної дипломатії США припадає на другу половину XX століття, коли медіатизація політики зробила візуальний образ ключовим компонентом публічної комунікації. З розвитком телебачення політичні лідери та їхнє ближче оточення опинилися в принципово нових умовах: відтепер уявлення про владу формувалося не лише на основі політичних програм чи офіційних звернень, а й через зовнішність, манеру триматися, невербальні сигнали та символічні образи [36]. У США це проявилось особливо виразно, адже американська політична культура значною мірою схиляється до публічності, присутності у медіа та персонального брендингу політичного діяча.

Тому одяг першої леді, дружини кандидата у президенти чи жінки-політика почав тлумачитися не як особиста справа, а як складова ширшої політичної репрезентації. Поступово усталилася практика, за якої вибір кольору, марки, фасону, матеріалу чи стилістичного акценту міг сприйматися як повідомлення - про ідеологічну позицію, ступінь близькості до електорату, підтримку вітчизняних виробників, повагу до союзників чи ціннісні орієнтири уряду.

На рубежі XX та XXI століть модна дипломатія США увійшла у нову фазу, пов'язану з глобалізацією, цифровізацією та посиленням впливу візуальної культури. Якщо раніше вбрання публічних осіб переважно розбиралося в рамках політичної преси або світської хроніки, то в нових реаліях воно стало об'єктом глобальних політичних, культурних та медійних обговорень. Саме у XXI столітті модна дипломатія США почала більш чітко проступати як окремий інструмент культурної дипломатії, адже візуальні образи перших леді, жінок-політиків, дипломатів та публічних діячів стали систематично впливати на міжнародне сприйняття Америки [36]. Важливо, що в цей час мода почала виконувати не лише іміджеву, а й ціннісну функцію: через неї транслювалися ідеї відкритості для всіх верств суспільства, підтримки різноманіття, присутності жінок у політиці, соціальної чутливості, демократичності та культурної відкритості. Таким чином, модна дипломатія перестала бути лише додатком до традиційної культурної дипломатії і перетворилася на один із її найпомітніших невербальних каналів.

Особливо показовим для розвитку американської модної дипломатії став період, коли ключовими постатями у міжнародній візуальній презентації США виступили не лише президенти, а й перші леді. Саме через них модна дипломатія США набула людського, емоційного та візуально вагомого виміру. Якщо раніше роль дружини президента часто обмежувалася репрезентативними функціями, то у XXI столітті вона все більше виступає як самостійна символічна фігура у системі публічної та культурної дипломатії. У цьому плані американська модель має свою особливість: перша леді не є офіційним державним дипломатом, проте її публічний образ, присутність у медіа, вибір стилю та участь у міжнародних

візитах фактично роблять її важливим транслятором зовнішньополітичних ідей. Через одяг вона може демонструвати повагу до країни візиту, підтримувати американських дизайнерів, візуалізувати ідеї рівності, сили, стриманості чи відкритості. Саме тому розвиток модної дипломатії США можна значною мірою прослідкувати через зміну функцій, очікувань та символічного значення, яке надається публічному образу першої леді.

Водночас у ХХІ столітті американська модна дипломатія вийшла за межі суто жіночих образів і перетворилася на ширше явище, що охоплює різні групи публічних діячів. Йдеться не лише про перших леді, а й про жінок на високих державних посадах, представниць дипломатичних місій, віцепрезиденток, членкинь Конгресу, а також впливових громадських осіб, пов'язаних з американським політичним та культурним простором. Це вказує на важливу тенденцію: модна дипломатія США все менше прив'язана до офіційного статусу і все більше залежить від здатності конкретного образу бути впізнаваним, наповненим символічним змістом та масштабованим у медіа. Іншими словами, у сучасних умовах дипломатичний ефект створює не лише інституція, але й сама візуальна презентація, якщо вона інтегрована у відповідний політичний та культурний контекст [20]. Через це американська модна дипломатія на сучасному етапі характеризується високою гнучкістю, увагою до медіа та спрямованістю на світову аудиторію.

Також, на мою думку, важливою рисою еволюції модної дипломатії США є поступове поєднання політичного представництва з підтримкою вітчизняної модної індустрії. Протягом ХХ–ХХІ століть у США дедалі виразніше простежується намір інтегрувати дизайнерську сферу в ширший механізм культурного брендингу держави. Публічна поява у вбранні американських модельєрів, використання марок, асоційованих із сучасною Америкою, підтримка місцевого креативного сектору чи акцент на інклюзивних дизайнерських рішеннях виконує одночасно кілька завдань: формує позитивний імідж країни, просуває культурний продукт, посилює символічний престиж національної індустрії та демонструє економічну міць держави у сфері

креативних галузей. Це означає, модна дипломатія США тісно пов'язана не лише з культурною дипломатією, а й з просуванням національної креативної індустрії.

Для кращого розуміння розвитку модної дипломатії США доречно узагальнити її основні історичні етапи у вигляді таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Етапи еволюції модної дипломатії США у XX–XXI ст.

Історичний етап	Основні риси	Дипломатичне значення
Перша половина XX ст.	Одяг політичних еліт виконує переважно протокольну та статусну функцію	Формуються передумови персоналізованої візуальної репрезентації держави
Друга половина XX ст.	Посилення ролі масової культури, телебачення, глобальної впізнаваності американського стилю	Мода стає елементом символічного протистояння та засобом демонстрації модерності США
Кінець XX ст.	Зростання медійності політики, персонального брендингу публічних осіб, уваги до образу перших леді	Візуальний стиль починає сприйматися як політичне і комунікаційне повідомлення
Початок XXI ст.	Глобалізація, цифрові медіа, миттєве поширення образів, зростання ролі fashion-індустрії	Модна дипломатія оформлюється як інструмент культурної дипломатії та soft power
Сучасний етап XXI ст.	Поєднання політичної символіки, інклюзивності, підтримки дизайнерів і міжнародного брендингу	Мода використовується для формування ціннісного образу США та зміцнення міжнародного іміджу держави

Джерело: складено автором на основі [20; 32; 36].

Насамкінець, варто констатувати, що з плином XX–XXI століть американська модна дипломатія зазнала трансформації: вона еволюціонувала від епізодичного й переважно формального використання вбрання у політичному представництві до свідомого залучення моди як важеля культурної дипломатії. У цьому становленні вирішальне значення мали чинники, що перепліталися: посилення світового впливу Сполучених Штатів, розквіт популярної культури, зростаюча роль медіа у політиці, індивідуалізація владних фігур, підвищення ваги ролі перших леді та акцентування символічної сили візуального образу в міжнародній взаємодії. З огляду на це, сьогодишню модну дипломатію США неможливо трактувати як другорядний елемент публічної сфери: вона діє як повноцінний механізм донесення світоглядних засад, культурної самобутності,

соціальних сигналів та іміджевих стратегій країни. Це, у свою чергу, логічно прокладає шлях для детального розгляду конкретних засобів та методів реалізації американської модної дипломатії у наступному розділі.

Таким чином, модна дипломатія США не виникла раптово у новому тисячолітті; вона формувалася поетапно протягом усього ХХ століття під впливом трансформацій у політичній культурі, способів репрезентації зовнішньої політики та розвитку масових комунікацій. Якщо на початках одяг слугував здебільшого етикетним та статусним потребам, то згодом він став засобом символічного трансферу цінностей, ідентифікаційних маркерів та іміджевих повідомлень держави. В реаліях сьогодення модна дипломатія США є вже не допоміжною, а вагомою складовою культурної дипломатії, що дає змогу державі зміцнювати свою привабливість на міжнародній арені, візуально артикулювати політичні ідеї та підтримувати свій культурний бренд у глобальному масштабі.

2.2. Інструменти та механізми реалізації модної дипломатії США

Американська модна дипломатія у ХХІ столітті функціонує через цілу множину взаємопов'язаних засобів, об'єднуючи візуальне представлення, політичну символіку, медійне охоплення, культурне посередництво та стимулювання вітчизняної креативної сфери. Її особлива риса полягає в тому, що у зовнішньополітичному та публічному просторі Штатів мода одночасно слугує як образ, як повідомлення та як форма м'якого впливу. У цьому аспекті вбрання, аксесуари, дизайн, кольорова гама, вибір марок чи силуетів не є нейтральними елементами зовнішнього вигляду, а несуть у собі політичний, культурний або ідеологічний зміст. З огляду на це, втілення модної дипломатії США спирається на комбінацію індивідуалізованих образів публічних постатей, значущості протокольних подій, сприяння американським дизайнерам, символічного зашифрування меседжів та їх подальшого розширення через медіа. У більш широкому аспекті це відповідає загальній логіці культурної дипломатії Америки,

яка, за оцінками Держдепартаменту США, включає креативні індустрії, дизайн та моду як складові сучасної інноваційної та культурної присутності країни на світовій арені [23].

Одним із головних інструментів реалізації модної дипломатії Штатів є персоналізація дипломатичного іміджу через перших леді, жінок-політиків та інших впливових осіб, які фактично стають візуальними трансляторами державних меседжів. Американська модель вирізняється тим, що образ конкретної особи часто виявляється більш промовистим для світової аудиторії, ніж суто інституційна комунікація. У поточному столітті ця тенденція посилилася: публічний стиль Мішель Обама, Джилл Байден та інших фігур американського політикуму почав сприйматися як частина ширшого портрета США - сучасної, вільної та культурно впливової держави. Наприклад, у матеріалах Білого дому та пов'язаних із ним історичних джерелах постійно наголошується, що навколо перших леді в Америці давно існує очікування не лише естетичної відповідності образу, а й його соціального, економічного та символічного навантаження [18, с 117-131]. Тому вигляд першої леді на інавгурації, офіційній вечері чи міжнародному заході, у США, майже завжди виходить за межі особистого стилю і набуває статусу публічного сигналу.

Другий важливий засіб - це підтримка американських дизайнерів та модної індустрії у ролі елемента культурного і економічного представництва держави. Для Сполучених Штатів це особливо значуще, оскільки креативний сектор є не лише складовою національного культурного продукту, а й способом демонстрації винахідливості, розмаїття та конкурентоспроможності країни. Історично у США склалася усталена практика, що перші леді у відповідальні політичні моменти мають представляти саме американську моду. Яскравим прикладом є Мішель Обама, яка у світовому медійному просторі почала асоціюватися з просуванням американських дизайнерів, зокрема молодих та різноманітних за походженням авторів; водночас навіть поодинокий вибір іноземного бренду для державної вечері провокував значний суспільний резонанс та дискусії щодо символічного обов'язку першої леді підтримувати

вітчизняну fashion-індустрію [20]. Не менш показовим є досвід Джилл Байден: її ансамблі для інавгурації 2021 року були розроблені американськими дизайнерками Александрою О'Ніл та Габріелою Херст, а вишивка із зображенням квітів усіх штатів та територій США була прямо представлена як символ єдності. Таким чином, підтримка дизайнерів працює одразу у кількох площинах: як внутрішньополітичний жест, як інструмент зовнішнього іміджу та як форма культурного брендингу США.

Наступний механізм пов'язаний із символічним кодуванням меседжів через елементи зовнішнього вигляду. Саме тут модна дипломатія найбільш яскраво демонструє свою відмінність від стандартної політичної комунікації, адже вона передає зміст невербально - через колір, матеріал, декоративні мотиви, аксесуари, меморіальні знаки, історичні посилання чи національні елементи. У випадку США така символіка часто інтегрується у публічні образи так, щоб повідомлення було візуально зрозумілим навіть без прямих роз'яснень. Яскравим підтвердженням є не лише вже згаданий інавгураційний образ Джилл Байден із квітами штатів як знаком національної злагоди, а й дипломатична практика Мадлен Олбрайт, яка цілеспрямовано використовувала броші для візуальної трансляції меседжів під час міжнародних зустрічей. Національний музей американської дипломатії безпосередньо характеризує її колекцію як приклад того, як прикраси можуть функціонувати як “gentle implements of statecraft”, тобто як м'які механізми державного впливу. Це надзвичайно важливо для розуміння модного дипломатичного підходу США: він реалізується не лише через масштабні протокольні образи, а й через деталі, здатні нести конкретне дипломатичне повідомлення - від сигналу солідарності до попередження, іронії чи демонстрації цінностей [23].

Ще одним важливим засобом виступають протокольні та церемоніальні заходи, під час яких мода досягає максимальної помітності та дипломатичної ваги. Йдеться перш за все про інавгурації, державні вечери, закордонні візити, зустрічі з іноземними лідерами, культурні прийоми, виставкові події та інші публічні заходи, де одяг стає частиною офіційного сценарію. Саме у таких

обставинах модна дипломатія демонструє найбільшу ефективність, оскільки поєднує політичний контекст, увагу преси та високу концентрацію символів. Показовим історичним прецедентом є показ мод, організований у Білому домі у 1968 році за участі Леді Берд Джонсон. White House Historical Association наголошує, що ця подія була пов'язана не лише з демонстрацією американського стилю, а й зі стимулюванням туризму, індустрії та образу Америки. Хоча такий формат не став постійним, сам факт його проведення засвідчив, що американська влада вже тоді усвідомлювала потенціал моди як прилад символічного представництва держави [25]. У XXI столітті подібну роль виконують не окремі покази мод, а високопомітні державні церемонії, де кожен образ ретельно аналізується медіа та світовою аудиторією.

Окремим механізмом є медіа-ампліфікація модного образу, тобто перетворення локальної публічної появи на світовий інформаційний продукт. В умовах сьогодення дипломатичний ефект моди залежить не лише від самого образу, а й від того, наскільки швидко та в яких інтерпретаціях він буде поширений. Американська модна дипломатія особливо тісно пов'язана з динамікою медіасупільства: будь-який публічний вихід першої леді, політичної діячки чи дипломата одразу піддається аналізу пресою, лайфстайл-виданнями, історичними ресурсами Білого дому, музейними установами, культурними експертами та користувачами соцмереж. Саме це дозволяє образу вести ширше політичне життя, ніж подія, для якої він був задуманий. У випадку Мішель Обама дослідники з White House Historical Association прямо зазначають, що її стиль комбінував моду зі свідомим розумінням того, який саме меседж буде сприйнятий аудиторією; завдяки цьому її образи працювали не лише як естетична репрезентація, а як форма комунікації про доступність, сучасність, різноманіття та підтримку нових дизайнерських голосів. Медіа не просто інформують про модну дипломатію США, а по суті є механізмом її розгортання та досягнення міжнародного ефекту.

Важливим також є інституційний механізм, у рамках якого мода та дизайн інтегруються у ширші програми культурної дипломатії США. Хоча для

широкого загалу модна дипломатія часто асоціюється винятково з першими леді чи державними церемоніями, на практиці американська модель має ширший обсяг. Зокрема, Бюро освітніх та культурних справ Держдепартаменту США включало напрямки моди до програм культурного обміну: в рамках ініціативи Arts Envoys американські фахівці співпрацювали з дизайнерами у Домініканській Республіці над створенням екологічно чистих модних розробок для Dominican Fashion Week [40]. Подібний приклад ілюструє, що США використовують моду не лише для самопрезентації, а й як платформу для міжкультурної взаємодії, професійного обміну та поширення ідей інноваційності, сталого розвитку та творчої спільної роботи. Саме цей інституційний вимір відрізняє розвинену модну дипломатію від простої іміджевої гри: коли мода включається до офіційних програм обміну, вона починає функціонувати як повноцінний прилад зовнішньої культурної політики.

Не менш суттєвим механізмом виступає музеєфікація та історичне закріплення модних образів як частини національної дипломатичної пам'яті. У Штатах цей механізм реалізується доволі послідовно, адже одяг перших леді та інші знакові предмети політичного представництва не зникають після завершення події, а включаються до інституційної історії країни через музейні збірки та офіційні експозиції [20]. Смітсонівський інститут упродовж понад століття підтримує традицію збереження інавгураційного вбрання перших леді, а передача Джилл Байден своїх ансамблів до First Ladies Collection була прямо представлена як продовження цієї історичної лінії. Це свідчить про те, що США розглядають моду не як випадкову декоративну оболонку влади, а як історичний документ епохи, матеріальний носій цінностей та складову політичної спадщини. Відповідно, музеєфікація посилює легітимність модної дипломатії, переміщуючи її з площини швидкоплинної медійності у площину національної історичної пам'яті та культурного архіву.

Засоби та механізми впровадження модної дипломатії США формують багатопланову систему, де візуальний образ поєднується з політичним контекстом, індустріальним сприянням, символічним кодуванням та

інформаційним розширенням. Її успішність пояснюється тим, що американська модна дипломатія оперує не на одному рівні, а одночасно на кількох: на рівні особистого образу, державного ритуалу, національного бренду, медійного дискурсу, культурного обміну та історичної пам'яті. Саме така багатовекторність дозволяє США перетворювати моду на дієвий елемент культурної дипломатії, який не просто естетично супроводжує політику, а бере участь у формуванні міжнародного сприйняття держави.

Рисунок 2.1 - Механізм реалізації модної дипломатії США

Джерело: складено автором на основі [20; 23; 25; 30; 37; 38; 40].

На рисунку 2.1 видно, як функціонує модна дипломатія Сполучених Штатів: вона являє собою впорядкований ланцюг комунікації, що бере початок у публічній особі та фінішує дипломатичними здобутками і відповідним іміджем. Ключовим моментом тут є те, що значення формується не лише самим вбранням, а й злиттям цього образу з актуальною політичною кон'юнктурою, інтерпретацією у ЗМІ та реакцією громади. Саме завдяки такій складній, багатшаровій структурі, мода у США стає дієвим елементом культурної дипломатії.

Відповідно до цієї логіки, модна дипломатія США втілюється через комплекс взаємозалежних важелів: створення індивідуальних образів для

публічних діячів, просування американського дизайнерського продукту, закладення символічних значень у повідомлення, залучення офіційних протокольних подій, підсилення ефекту через медіапростір та реалізацію інституційних програм культурного обміну. Усі ці заходи гарантують, що мода трансформується у спосіб донесення політичних, ціннісних та культурних послань на міжнародній арені. Характерною рисою модної дипломатії Америки є її унікальна властивість консолідувати в єдиному візуальному рішенні естетичну привабливість, політичний наратив, ідентифікацію національного бренду та сприяння креативним секторам економіки, що підносить її до рангу важливого компонента культурної стратегії США у нашому столітті.

2.3. Кейс-аналіз модної дипломатії США на прикладі перших леді та публічних діячів

Аналіз прикладів модної дипломатії Сполучених Штатів дає змогу перейти від абстрактного теоретичного розуміння цього явища до конкретних ілюстрацій його втілення у політичній та публічній діяльності. Саме на рівні окремих особистостей найкраще простежується, як саме вбрання, аксесуари, дизайнерські рішення та стилістичні коди перетворюються на носії дипломатичних смислів. Американський досвід є особливо показовим, оскільки у США візуальне зображення влади давно вплетено у ширшу комунікаційну стратегію держави, а висока медійність політичного поля суттєво підсилює символічне значення кожного публічного образу. У цьому плані модна дипломатія реалізується не лише через формальний протокол, а через інтерпретацію образу як політичного послання: кому цей образ адресований, які цінності він транслює, чи підтримує він вітчизняну індустрію, чи акцентує на згуртованості, солідарності, демократичності, сучасності або інклюзивності. Тому дослідження прикладів за участю Жаклін Кеннеді, Мішель Обами, Джилл Байден, Меланії Трамп, Мадлен Олбрайт та інших публічних фігур дає змогу дійти висновку, що модна дипломатія США має не просто декоративний, а функціональний характер,

безпосередньо пов'язаний із культурною дипломатією, м'якою силою та міжнародним іміджем країни [32].

Один із найвиразніших прикладів сучасної американської модної дипломатії – це Мішель Обама, чий публічний стиль набув не лише естетичного, а й чітко окресленого політичного та культурного наповнення. Як вказує Historical Association Білого дому, Мішель Обама була відома тим, що надавала перевагу американським дизайнерам, включно з більш доступними марками, як-от J.Crew; однак один її вихід у 2011 році у вбранні від британського Alexander McQueen на офіційну вечерю для китайського лідера Ху Цзіньтао викликав значний суспільний резонанс та критику з боку Оскара де ла Ренти. Цей епізод дуже промовистий, адже він демонструє: від першої леді у США очікують не просто ефектного вигляду, а й виконання символічної функції підтримки американської модної індустрії та репрезентації національного стилю. У випадку Мішель Обами мода діяла одразу на кількох рівнях. По-перше, через вибір вітчизняних дизайнерів її вигляд зміцнював внутрішній меседж про підтримку національного виробника та креативного сектору. По-друге, використання не лише елітних, а й відносно бюджетних брендів можна трактувати як візуальне підкреслення близькості до широких верств населення, тобто як крок до демократизації образу влади [34]. По-третє, її стильове позиціонування формувало образ США як держави, де політична еліта спроможна бути сучасною, відкритою до культури й водночас міцно пов'язаною з власним внутрішнім ринком. Таким чином, кейс Мішель Обами ілюструє, що модна дипломатія США може реалізуватися через поєднання політичної символіки, соціальної доступності та економічного патріотизму.

Не менш важливим є приклад Джилл Байден, де модна дипломатія проявляється не лише у загальному стилі, а й у продуманому символізмі, який підкреслює єдність країни, федеративний устрій та політичні меседжі. За даними Національного музею американської історії Смітсонівського інституту, у січні 2023 року Джилл Байден передала до колекції First Ladies Collection свої обидва інавгураційні вбрання з 2021 року - денне та вечірне [38]. Це стало історичним

прецедентом. Денний образ створила Александра О'Ніл (Markarian), а вечірній - Габріела Хьорст. Особливо показовою стала вишивка на вечірньому вбранні: там були зображені квіти кожного штату та території США, що символізувало неподільність країни.

У цьому випадку модна дипломатія США проявилася дуже яскраво. По-перше, через залучення американських дизайнерів. По-друге, через пряме вплетення національних символів у саму історію одягу. По-третє, через передачу цих речей до музею, де вони стали частиною офіційної політичної та культурної пам'яті. Варто також згадати, що інавгурація проходила під час пандемії COVID-19, тому навіть захисні маски, які зберігаються разом із цими вбраннями, стали частиною історії та візуального наративу.

Таким чином, приклад Джилл Байден показує вже більш офіційний підхід до модної дипломатії, коли одяг стає не просто елементом публічного образу, а справжнім символом політичного моменту, національної єдності та культурної ідентичності США.

Окремої уваги в контексті американської модної дипломатії заслуговує Жаклін Кеннеді, образ якої став одним із найвпізнаваніших прикладів поєднання стилю, державної репрезентації та культурного престижу США. Її публічний стиль формувався не лише як особистий естетичний вибір, а як частина нового образу американської першої леді - освіченої, елегантною, культурно залученою та здатною представляти країну на міжнародній арені через витончену візуальну мову. Важливо, що Жаклін Кеннеді активно пов'язувала образ Білого дому з історією, мистецтвом і культурною спадщиною США, тому її стиль не можна зводити лише до моди у вузькому розумінні [32]. Через одяг, манеру публічної поведінки, увагу до інтер'єрів Білого дому, державних прийомів і культурної презентації вона створювала образ Америки як держави з високим рівнем політичної культури, історичної пам'яті та естетичного смаку. Її співпраця з дизайнером Олегом Кассіні, впізнавані силуети, стримана елегантність, капелюшки, рукавички та продумана кольорова палітра сформували так званий «стиль Жаклін Кеннеді», який став не лише модним явищем, а й частиною

міжнародного візуального іміджу США. У межах цього дослідження її кейс важливий тому, що він демонструє ранній етап становлення модної дипломатії, коли образ першої леді почав працювати як символ культурної привабливості держави, її модерності, витонченості та здатності репрезентувати себе світові не лише через політичну силу, а й через культурний престиж.

Інший, більш суперечливий, але не менш показовий приклад модної дипломатії США пов'язаний із Меланією Трамп. Її публічний образ часто викликав активні медійні інтерпретації, що свідчить про високу символічну чутливість моди у політичному просторі. На відміну від Жаклін Кеннеді, чий стиль переважно асоціювався з елегантністю, культурним престижем і формуванням позитивного образу першої леді, Меланія Трамп демонструє інший бік модної дипломатії - її здатність породжувати неоднозначні тлумачення, політичні дискусії та суперечки навколо візуального повідомлення. Показовим є її образ під час інавгурації Дональда Трампа у 2025 році, де особливу увагу привернув темний стриманий ансамбль і широкий капелюх, який став одним із найбільш обговорюваних елементів церемонії. У цьому випадку важливо не лише те, хто був дизайнером або який саме елемент гардероба було обрано, а те, як швидко цей образ перетворився на предмет суспільного й медійного аналізу [39]. Капелюх Меланії Трамп трактували як символ дистанції, контролю, закритості, статусності або навіть театралізованої політичної стриманості. Саме тому цей кейс є цінним для дослідження: він показує, що модна дипломатія не завжди працює лише як інструмент позитивного іміджу. Вона може бути також простором конфлікту інтерпретацій, де один візуальний образ породжує різні прочитання залежно від політичного контексту, ставлення аудиторії та медійного висвітлення. Приклад Меланії Трамп доводить, що в сучасній культурній дипломатії мода є не нейтральним елементом образу, а потужним комунікаційним знаком, здатним як посилювати міжнародну увагу до держави, так і створювати дискусійне поле навколо її політичної репрезентації.

Надзвичайно яскравим і навіть хрестоматійним прикладом американської модної дипломатії є Мадлен Олбрайт, яка використала не одяг у широкому

розумінні, а аксесуари (прикраси) як окремий інструмент невербальної комунікації у дипломатії [37]. Національний музей американської дипломатії зазначає, що незабаром після початку своєї дипломатичної місії Олбрайт усвідомила потенціал ювелірних виробів у передаванні зовнішньополітичних сигналів і почала свідомо обирати брошки для конкретних зустрічей та подій; згодом вони стали її дипломатичним підписом на світовій арені [39]. Найвідоміший випадок – брошка із зображенням змії, яку вона одягла після того, як Саддам Хусейн назвав її «неперевершеною змією»; іншим показовим моментом є «ракетна» брошка під час напружених переговорів із російською стороною щодо ядерного озброєння, коли Ігор Іванов прямо поцікавився, чи це «маленька ракета-перехоплювач», а Олбрайт використала це як частину дипломатичного маневру. Ще один приклад – лєвова брошка на зустрічі з Хафезом Асадом, чиє ім'я в арабському змісті асоціювалося зі значенням «лєв». Окремо слід підкреслити, що освітні матеріали того ж музею прямо трактують досвід Олбрайт як ілюстрацію потужності невербальної комунікації у дипломатії та класифікують її прикраси як інструмент дипломатичної тактики. Цей кейс є надзвичайно важливим для нашого дослідження, адже він доводить: модна дипломатія США функціонує не лише у сфері великих протокольних образів, а й на рівні деталізованої символічної взаємодії, де навіть невеличкий аксесуар може нести дипломатичне висловлювання.

Щоб краще зрозуміти загальний історичний контекст формування модної дипломатії США, варто звернути увагу на ще один, дещо давніший, але дуже показовий приклад — діяльність Лєді Берд Джонсон. Саме цей кейс демонструє, що мода в американській політичній культурі виконувала не лише естетичну або протокольну функцію, а й дипломатичну, промоційну та іміджеву роль ще до того, як у науковому й публічному дискурсі закріпилося поняття «модна дипломатія». За інформацією White House Historical Association, у 1968 році в Білому домі вперше і востаннє відбувся спеціальний показ мод, організований Лєді Берд Джонсон. Ця подія мала значення не лише як світський або культурний захід, а як спроба на державному рівні привернути увагу до американського

дизайну, продемонструвати творчий потенціал країни, підтримати місцеву fashion-індустрію та водночас сприяти популяризації туризму. У цьому випадку мода виступала не просто як особистий вибір першої леді чи елемент її публічного образу, а як інструмент ширшої репрезентації Сполучених Штатів. Через організацію такого заходу Білий дім фактично використав моду як засіб демонстрації культурної привабливості, економічної активності та модерності американського суспільства.

Тому приклад Леді Берд Джонсон є важливим історичним передвісником сучасної модної дипломатії США, адже він доводить, що американська влада вже у другій половині ХХ століття усвідомлювала потенціал fashion-сфери як інструменту м'якої сили. Показ мод у Білому домі поєднав одразу кілька важливих вимірів: культурний, оскільки демонстрував американський стиль і дизайнерську творчість; економічний, бо сприяв підтримці національної індустрії; туристичний, адже формував привабливий образ країни; та дипломатичний, оскільки презентував США як державу, здатну просувати себе через культуру, естетику та публічну комунікацію. Хоча подібні покази у Білому домі надалі не стали регулярною практикою, сама ідея поєднання політики, моди, індустрії та національного бренду залишилася актуальною для американської культурної дипломатії. У наступні десятиліття вона проявлялася вже в інших формах: через інавгураційні образи перших леді, державні прийоми, міжнародні візити, офіційні фотосесії, підтримку американських дизайнерів і публічні виходи, які активно інтерпретувалися медіа. Отже, кейс Леді Берд Джонсон підтверджує, що модна дипломатія США має не випадковий, а історично сформований характер, а сама мода може бути ефективним засобом просування культурного, економічного та іміджевого потенціалу держави на міжнародній арені [32].

Порівняння наведених прикладів дає змогу побачити, що модна дипломатія США не є однорідною, а проявляється через різні моделі візуального представництва держави. У випадку Жаклін Кеннеді вона постає як інструмент формування культурного престижу, елегантного образу першої леді та

впізнаваного стилю Америки на міжнародній арені. У випадку Мішель Обама модна дипломатія поєднує підтримку американських дизайнерів, демократизацію образу влади та створення сучасного, відкритого іміджу США. Приклад Джилл Байден демонструє використання моди для підкреслення національної єдності, символічної інтеграції штатів і територій та збереження публічного образу як частини державної пам'яті. Кейс Меланії Трамп показує, що мода може бути не лише позитивним іміджевим ресурсом, а й простором суперечливих інтерпретацій, коли окремих елементів образу набуває самостійного політичного та медійного значення.

У випадку Мадлен Олбрайт на перший план виходить цільова дипломатична комунікація через аксесуар як носій конкретного зовнішньополітичного меседжу [34]. Її приклад особливо важливий для розуміння того, що мода в дипломатичному просторі може виконувати не лише репрезентативну або іміджеву функцію, а й ставати своєрідною формою невербального політичного висловлювання. Брошки, які використовувала Олбрайт під час офіційних зустрічей, переговорів і публічних появ, не були випадковими прикрасами, а часто мали чітке символічне значення, передаючи ставлення до конкретної ситуації, партнера по переговорах або міжнародного контексту. Натомість кейс Леді Берд Джонсон ілюструє інший вимір модної дипломатії — історичний зв'язок між модою та популяризацією американського дизайну, туризму й промисловості на рівні державної репрезентації. Її ініціатива демонструє, що ще у другій половині ХХ століття мода розглядалася у США як інструмент просування національного культурного продукту, підтримки внутрішньої індустрії та формування привабливого образу країни. Спільним для всіх цих прикладів є те, що мода використовується як мова символів, через яку США транслиують уявлення про державу, її цінності, культурну привабливість, політичну чутливість, креативний потенціал і здатність формувати власний міжнародний імідж через візуальні засоби.

Логіка кейс-аналізу модної дипломатії США

Публічна постать	Основний візуальний інструмент	Ключовий символічний зміст	Особливість кейсу	Значення для модної дипломатії США
Жаклін Кеннеді	Елегантний стиль, сукні, капелюшки, стримані силуети, співпраця з дизайнером Олегом Кассіні	Культурний престиж, модерність, витонченість, образ освіченої першої леді	Сформувала впізнаваний візуальний образ американської першої леді у світі	Показала, що стиль першої леді може працювати як інструмент культурної репрезентації держави
Мішель Обама	Вбрання американських дизайнерів, поєднання люксових і доступних брендів	Підтримка національної індустрії, демократичність, відкритість, сучасність	Її стиль поєднав елітарність і доступність, посиливши образ близькості влади до суспільства	Продемонструвала потенціал моди як інструменту підтримки американських дизайнерів і формування позитивного іміджу США
Джилл Байден	Інавгураційні ансамблі, вишивка з квітами штатів і територій США	Національна єдність, федеративна цілісність, історична пам'ять	Її вбрання стало частиною музейної колекції та офіційної політичної пам'яті	Підтвердила, що одяг може бути матеріальним носієм державного символізму
Меланія Трамп	Стримані образи, капелюх на інавгурації, контрастні силуети	Дистанція, статусність, контрольований образ, політична неоднозначність	Її стиль часто викликав суперечливі медійні трактування	Показала ризики модної дипломатії, коли візуальний образ може породжувати різні політичні інтерпретації
Мадлен Олбрайт	Брошки та аксесуари	Невербальні дипломатичні сигнали, попередження, іронія, символічна позиція	Використовувала прикраси як цілеспрямований дипломатичний інструмент	Довела, що навіть невеликий аксесуар може виконувати функцію дипломатичного повідомлення
Леді Берд Джонсон	Fashion-подія у Білому домі, підтримка американського дизайну	Популяризація американської моди, туризму, промисловості та культурного бренду	Один із ранніх прикладів використання моди на рівні державної репрезентації	Показала історичні передумови сучасної модної дипломатії США

Джерело: складено автором на основі [20; 32; 34; 37; 38; 39].

Як видно з табл. 2.2, кейс-аналіз модної дипломатії США дає змогу простежити, що публічний образ політичних і суспільних діячів не є випадковим або суто естетичним явищем. У кожному з наведених прикладів одяг, аксесуари, кольори, силуети чи дизайнерські рішення виконують роль візуального інструменту, через який транслюються певні культурні, політичні та іміджеві смисли. Жаклін Кеннеді репрезентує модель культурної витонченості та престижу, Мішель Обама демонструє поєднання демократичності й підтримки американської модної індустрії, Джилл Байден акцентує на ідеї національної єдності, а Мадлен Олбрайт показує можливість використання аксесуарів як прямого дипломатичного сигналу. Водночас приклад Меланії Трамп засвідчує, що модна дипломатія може породжувати не лише позитивний іміджевий ефект, а й суперечливі інтерпретації у медійному та політичному просторі.

Логіка кейс-аналізу підтверджує, що модна дипломатія США функціонує як багаторівневий механізм культурної дипломатії, який поєднує естетичну, символічну, комунікативну, іміджеву та політичну складові. Її значення полягає не лише у формуванні привабливого зовнішнього образу держави, а й у здатності через візуальні символи передавати складні політичні меседжі, підтримувати національну ідентичність, демонструвати суспільні цінності, підкреслювати культурну спадкоємність і впливати на міжнародне сприйняття країни. Через одяг, аксесуари, кольори, дизайнерські рішення та публічні образи політичні й суспільні діячі США можуть транслювати ідеї демократичності, відкритості, єдності, інклюзивності, підтримки національної модної індустрії та поваги до культурного різноманіття. Саме тому аналіз окремих публічних постатей дозволяє краще зрозуміти практичні форми реалізації модної дипломатії США, простежити її зв'язок із медіа, політичним контекстом і міжнародною комунікацією, а також довести, що мода у цьому контексті є не другорядним елементом публічного стилю, а важливим засобом м'якої сили, культурної репрезентації та міжнародного іміджевого позиціонування держави.

Таким чином, вивчення окремих випадків модної дипломатії Сполучених Штатів доводить, що в американській політичній та публічній реальності мода

служує вагомим засобом культурної дипломатії, а не лише допоміжним елементом офіційного етикету чи зовнішньої репрезентації. Одяг, аксесуари, колірні рішення, вибір дизайнерів і загальна стилістика публічних осіб у США часто набувають символічного змісту та стають частиною ширшої комунікаційної стратегії держави. На прикладі Мішель Обами можна простежити застосування стилю як інструменту підтримки вітчизняної модної індустрії, просування образу сучасної, відкритої та демократичної Америки, а також демонстрації доступності політичної еліти для суспільства. У випадку з Джилл Байден мода виконує функцію збереження історичної пам'яті, підкреслення національної єдності та репрезентації спільних цінностей, що є особливо важливим у періоди політичної поляризації та суспільних викликів.

Приклад Мадлен Олбрайт свідчить про те, що модна дипломатія може мати не лише іміджевий, а й безпосередньо комунікативний характер, коли аксесуари перетворюються на засіб передачі дипломатичних сигналів, політичних оцінок і символічних повідомлень у міжнародному середовищі. Водночас історія Леді Берд Джонсон розкриває історичний зв'язок між модою, підтримкою американського дизайну, розвитком туризму, промисловості та культурної самопрезентації держави. У сукупності ці кейси дозволяють стверджувати, що модна дипломатія США є різнобічною практикою символічного впливу, яка поєднує культурну репрезентацію, політичну комунікацію, підтримку національних креативних індустрій і формування міжнародного іміджу. Саме тому мода в американському дипломатичному контексті постає не випадковим елементом публічного образу, а важливим інструментом «м'якої сили», здатним посилювати нематеріальний вплив держави на світовій арені.

РОЗДІЛ 3

ВИКЛИКИ, ОБМЕЖЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МОДНОЇ ДИПЛОМАТІЇ В УМОВАХ ГЕОПОЛІТИЧНОГО ПРОТИСТОЯННЯ

3.1. Виклики та обмеження реалізації модної дипломатії США в сучасній міжнародній політиці

У міжнародному устрої американська модна дипломатія оперує у значно заплутанішому полі, аніж це було попередніми десятиліттями. Адже символічна політика нині розгортається на тлі посиленого геополітичного суперництва, інформаційних баталій, розколу в суспільстві та зростаючої уваги до питань самобутності, несправедливості та культурного представництва. ЮНЕСКО акцентує, що культурна дипломатія у XXI столітті мусить працювати не лише задля взаєморозуміння, але й у середовищі, де співіснують дезінформація, соціальна нерівність, конфлікти та кліматичні труднощі [14, с. 33–45]. Водночас, у документах про міжнародну культурну співпрацю зазначається, що вона повинна ґрунтуватися на взаємній шані, достовірності відомостей та тривалості стосунків. За таких умов модна дипломатія більше не може функціонувати як незворушна чи надто "легка" форма культурного відображення: будь-який публічний образ особи стає об'єктом політичного тлумачення, а будь-який стилістичний вибір легко інтегрується у ширшу розмову про владу, цінності, інтереси та символічне змагання народів [10, с. 35–44]. Саме тому у нинішній світовій політиці американська модна дипломатія стикається з обмеженням, що полягає у надмірній залежності від обставин: той самий візуальний жест може бути сприйнятий в одному випадку як вияв відкритості та поваги, а в іншому - як ознака поверховості, політичного маніпулювання чи неврахування культурних особливостей.

Вагомим викликом для реалізації модної дипломатії США виступає і внутрішньополітичний аспект. Американська публічна культура зазвичай

очікує, що образи дружин лідерів та інших ключових фігур не лише гідно виглядатимуть відповідно до їхнього статусу, а й демонструватимуть підтримку національному виробництву, економічному патріотизму та американському культурному доробку. White House Historical Association прямо вказує, що у сучасній американській громадській свідомості існує очікування, що перша леді має віддавати перевагу вбранням від американських дизайнерів, підтримуючи таким чином вітчизняну текстильну галузь. Показовим став момент 2011 року, коли Мішель Обама зіткнулася з критикою за появу у вбранні від британського Alexander McQueen на офіційній вечері для китайського керівника. Це свідчить, що модна дипломатія США не є абсолютно автономною: вона діє в рамках символічного зобов'язання репрезентувати не просто державу загалом, а конкретну модель національних економічних та культурних пріоритетів. Відтак, будь-яке відхилення від цієї логіки може спричинити суперечки та послабити дипломатичний ефект, оскільки образ миттєво оцінюється не лише на міжнародній арені, а й на внутрішньому політичному рівні [12, с. 134-140]. У підсумку, модна дипломатія Сполучених Штатів виступає як поле постійного маневрування між глобальною відкритістю та внутрішнім запитом на демонстрацію "американської сутності".

Також модна дипломатія не може існувати ізольовано та втрачає свою переконливість, якщо її не підкріплює ширша система культурної та публічної дипломатії. Офіційні документи Бюро освітніх і культурних справ Держдепартаменту США підкреслюють, що американська культурна дипломатія спрямована на формування взаєморозуміння через освітні, культурні, спортивні та професійні обміни у понад 160 країнах. Це означає, що її фундамент - це сталі інституційні механізми, а не лише візуальний вплив окремих публічних виходів. Водночас, приклад програми *Moda Sostenible USA*, у рамках якої мистецькі посланці працювали з дизайнерами-початківцями у Домініканській Республіці над розробкою екологічних модних концепцій, демонструє, що справжня сила модної дипломатії зростає саме тоді, коли вона виходить за межі символічного споживання і переходить у сферу професійного обміну, спільного творення та

стабільної взаємодії [40]. Звідси випливає наступне обмеження: коли мода використовується винятково як яскрава обгортка для політичної події, не будучи інтегрованою в програми обміну, освіти, музейної діяльності чи інституційні проєкти, вона ризикує перетворитися на поверхневий інструмент формування іміджу. В епоху жорсткого геополітичного протистояння цього недостатньо, оскільки міжнародна аудиторія дедалі частіше вимагає від культурної дипломатії не лише привабливих образів, а й глибинного змісту, послідовності у цінностях та реальної взаємності.

Особливим викликом для США стає посилення ролі цифрового простору, де модна дипломатія розгортається миттєво, уривками і часто поза контролем її прямих учасників. У таких умовах візуальний образ надзвичайно швидко відокремлюється від початкового дипломатичного наміру і починає жити як самостійний медіапродукт, що несе ризики спрощення, радикального переосмислення або політично упередженого трактування. До цього додається ще й нова система етичних очікувань, пов'язана з глобальними змінами: сьогодні до моди все частіше ставляться як до сфери, зобов'язаної відповідати критеріям сталості, включеності, соціальної відповідальності та екологічної обізнаності. Невипадково навіть на платформах, де безпосередньо поєднуються мода та дипломатія, як-от Fashion 4 Development, підкреслюється зв'язок модної програми з гуманітарними цілями та принципами екологічно стійкої моди. У культурній дипломатії дедалі частіше висвітлюється кореляція культури з вирішенням проблем нерівності, конфліктів і кліматичних загроз. Відтак, модна дипломатія США у сучасному міжнародному контексті стикається не лише з геополітичним тиском, але й з вимогою бути етично обґрунтованою, соціально чутливою та концептуально змістовною [27]. Це значно підвищує рівень вимог до її ефективності: сьогодні вже недостатньо просто транслювати привабливий образ Америки, необхідно також доводити, що цей образ узгоджується з такими цінностями, як сталість, повага до розмаїття та справжній міжкультурний діалог.

3.2. Напрями вдосконалення модної дипломатії в умовах глобальних трансформацій

У світлі всеосяжних світових змін, відточування мистецтва модної дипломатії має спиратися насамперед на її переосмислення як повноцінного складника культурної дипломатії, а не як другорядного чи винятково іміджевого доповнення до зовнішньополітичного спілкування. Сучасні міжнародні процеси демонструють, що культура дедалі частіше виходить за межі лише традиційного представлення держави, охоплюючи питання соціальної злагоди, відкритості до всіх, усунення нерівностей, налагодження культурного діалогу та опрацювання післяконфліктного відновлення. ЮНЕСКО прямо наголошує: культурна дипломатія в нинішніх умовах значно розширилася, охоплюючи тепер не лише демонстрацію надбань минулого, а й роботу з викликами на кшталт расизму, нетерпимості, релігійних протистоянь, міграційних потоків та соціальної інтеграції. Це означає, що модна дипломатія також більше не може обмежуватися лише показом естетично привабливого образу країни. Вона повинна перетворитися на засіб, що через візуальні коди, дизайнерські концепції, культурні ознаки та символічні образи спроможний доносити глибші ідеї: шанування різноманіття, підтримка прав людини, життєстійкість суспільства, готовність до міжнародного партнерства та відповідальне ставлення до світових проблем. Тому серед ключових шляхів розвитку модної дипломатії виділяється її змістовне збагачення: мода в дипломатичному полі має відображати не тільки національний стиль, а й актуальні цінності держави, її суспільну зрілість та здатність до діалогу серед світової нестабільності [21, р. 106–118].

Удосконалення є інституціоналізацією модної дипломатії, що передбачає вихід за межі поодиноких публічних виступів державних діячів та інтеграцію в систему усталених культурних, фахових та освітніх обмінів. Досвід сучасної культурної дипломатії показує, що найтриваліший міжнародний вплив досягається не тоді, коли країна просто створює яскравий візуальний образ, а коли за цим образом стоїть розгалужена мережа реальних контактів, партнерств

та спільних проєктів. Показовим є приклад Бюро освітніх та культурних справ США (ECA), яке включає сферу моди до програм культурної взаємодії: наприклад, у рамках ініціативи "Moda Sostenible USA" американські "Мистецькі Посланники" працювали з дизайнерами та студентами в Домініканській Республіці над розробкою екологічних модних колекцій для Dominican Fashion Week. Такий підхід свідчить: мода може слугувати не лише візуальним представленням держави, а й платформою для міжкультурного співробітництва, обміну знаннями, обговорення екологічної відповідальності та посилення міжнародних культурних зв'язків. Відтак, перспективний шлях розвитку модної дипломатії полягає у започаткуванні спеціалізованих програм дизайнерських резиденцій, міжнародних експозицій, дипломатичних "модних форумів", освітніх ініціатив та спільних творчих майстерень, де мода виконуватиме вже не лише презентаційну, а й комунікаційну та інтеграційну роль [26]. За такої логіки модна дипломатія стає значно стійкішою до поверхневого сприйняття, бо спирається не лише на враження, а й на практичну взаємодію.

Також покращення модної дипломатії в умовах глобальних зрушень є чітке розрізнення між короткочасним іміджевим представленням та довготривалими культурними стосунками. Тут цінним є підхід British Council, який акцентує увагу на тому, що "soft power" та "cultural relations" не варто ототожнювати: якщо перше націлене на досягнення впливу заради національних інтересів, то другі спрямовані на створення умов для партнерства, довіри та спільного добробуту [29]. Дослідження British Council підкреслює: країни, які прагнуть зберегти репутаційну неуразливість, мусять усвідомлювати цю різницю, адже змішування рекламних намірів зі справжньою культурною взаємодією може підірвати довіру до держави. Для модної дипломатії це має фундаментальне значення. Якщо мода використовується лише як ефектна "обгортка" зовнішньої політики, без реального запиту на співпрацю, вона ризикує бути сприйнятою як декоративний інструмент тиску. Натомість, якщо модна дипломатія ґрунтується на принципах взаємності, спільного творення та поваги до культурних відмінностей, вона стає значно переконливішим засобом міжнародного позиціонування. Звідси

впливає: вдосконалення модної дипломатії має охоплювати не лише розробку образів чи підтримку дизайнерів, а й формування довгострокових планів взаємодії з іноземними культурними колами, креативними індустріями, музейними майданчиками та професійними спільнотами. Саме такий підхід дає змогу перетворити моду з одноразового символічного акту на тривалий дипломатичний актив.

Окремим і надзвичайно актуальним напрямом удосконалення є приведення модної дипломатії у відповідність до нових етичних та комунікаційних вимог світового простору. У XXI столітті міжнародне сприйняття держави значною мірою формується тим, наскільки її культурна політика відповідає засадам сталого розвитку, соціальної чутливості, відкритості до всіх та екологічної відповідальності. У цьому контексті мода в дипломатії повинна дедалі активніше поєднувати символіку національної приналежності з ідеями сталого розвитку, етичного виробництва, відповідального споживання та підтримки розмаїття. Крім того, нові реалії вимагають посилення контролю над комунікацією в модній дипломатії: будь-яке зображення сьогодні миттєво поширюється через цифрові медіа, соціальні платформи та глобальні інформаційні мережі, отже, потребує чіткого смислового супроводу. Тому країнам варто працювати не лише над самим візуальним посланням, а й над механізмами його пояснення, контекстуалізації та захисту від спотвореного тлумачення [33, с. 135-158]. У цьому аспекті модна дипломатія мусить розвиватися як міждисциплінарна сфера на перехресті культури, дипломатії, стратегічних комунікацій, дизайну та креативної економіки. Такий погляд особливо важливий для держав, що функціонують в умовах війни, глобальної конкуренції та боротьби за символічну присутність у світі. Отже, у період всесвітніх зрушень удосконалення модної дипломатії має відбуватися одночасно у кількох площинах: змістовій, інституційній, етичній, комунікаційній та стратегічній, бо лише за цієї умови мода зможе зберегти статус ефективного інструменту культурної дипломатії, працюючи не лише на зовнішню

привабливість країни, а й на її довіру, репутацію та довгострокову світову присутність.

Рисунок 3.1 – Напрями вдосконалення модної дипломатії в умовах глобальних трансформацій

Джерело: складено автором на основі [21; 26; 27; 29; 33; 40].

На рисунку 3.1 представлено зведення головних векторів, за якими доцільно рухатися для вдосконалення модної дипломатії в контексті сучасних світових трансформацій. Умови глобалізації, цифровізації, посилення міжкультурної конкуренції, інформаційних протистоянь та зростання ролі візуальної комунікації вимагають від держав більш системного підходу до використання моди як інструменту культурного впливу. Модна дипломатія вже не може розглядатися лише як елемент публічного стилю політичних діячів або спосіб репрезентації на офіційних заходах. Вона має сприйматися як складний

комунікаційний механізм, здатний поєднувати культурну спадщину, національну ідентичність, креативну економіку, політичні цінності та міжнародне позиціонування держави. Саме тому одним із ключових напрямів її розвитку є змістовне збагачення, тобто наповнення модних образів глибшими культурними сенсами, історичними символами, соціальними меседжами та елементами національної самобутності. Важливо, щоб мода у дипломатичному контексті не була випадковою або суто декоративною, а працювала як продумана система візуальних кодів, через які держава може транслювати світові власну культуру, цінності, традиції та сучасне бачення розвитку.

Успішний прогрес модної дипломатії потребує не лише творчого підходу, а й належної інституційної, управлінської та етичної основи. Формалізація інститутів означає необхідність чіткішої взаємодії між державними структурами, культурними установами, дипломатичними представництвами, дизайнерами, медіа та представниками креативних індустрій. Оптимізація управління комунікаціями передбачає продумане планування публічних образів, врахування міжнародного контексту, культурної чутливості аудиторії, можливих медійних інтерпретацій та репутаційних ризиків. Особливо важливим у сучасних умовах є етичне спрямування модної дипломатії відповідно до засад сталого розвитку, інклюзивності, відповідального виробництва, поваги до культурного різноманіття та недопущення поверхневого використання національних символів. Лише така багатоаспектна структура дасть змогу перетворити індустрію моди на потужний засіб культурного обміну, дипломатичної комунікації та тривалого формування сприятливого образу країни на світовій арені. У цьому контексті модна дипломатія може стати не другорядним інструментом іміджевої політики, а повноцінною складовою культурної дипломатії, що здатна посилювати міжнародну суб'єктність держави, підтримувати її креативний потенціал і забезпечувати ефективну комунікацію з глобальною аудиторією.

3.3. Роль модної дипломатії у формуванні міжнародного іміджу держав: кейс України

У випадку України модна дипломатія має особливе значення. Сьогодні міжнародний імідж країни формується не лише через офіційні заяви, дипломатичні зустрічі чи участь у самітах, а й через те, як Україна візуально презентує себе світу [9, с. 239–252]. У цьому контексті мода перестає бути лише питанням естетики чи креативної індустрії - вона стає інструментом культурної присутності, символічного самоствердження та м'якої сили. На Міжнародному форумі культурної дипломатії 2021 року, який організували Український інститут та МЗС України, підкреслили: створення і просування позитивного образу України у світі - один із головних пріоритетів зовнішньої політики. Особливо це важливо в умовах гібридних війн і дезінформації, коли репутація країни за кордоном стає питанням національної безпеки. На цьому ж форумі Дмитро Кулеба визначив чотири завдання культурної дипломатії: захист культурного й інформаційного суверенітету, просування цінності, яку Україна дає світу, зміцнення довіри до держави та поширення знань про Україну як країну нових можливостей [8, с. 35–53]. Саме тому модна дипломатія набуває особливої ваги - вона дозволяє показати Україну не лише як територію війни, а як країну зі своєю мовою стилю, історичною пам'яттю, сучасною візуальною культурою та здатністю створювати сильні й впізнавані образи навіть у складних умовах.

Українська модна дипломатія унікальна тим, що працює на кількох рівнях. Перший - це представлення національної ідентичності через одяг, орнаменти, кольори, фактури, ремісничі техніки та сучасне осмислення традицій. Другий - показ України як сучасної європейської держави з розвиненим креативним сектором, талановитими дизайнерами і конкурентоспроможним культурним продуктом. Третій - емоційний рівень дипломатичної комунікації, коли візуальний образ викликає не лише інтерес, а й співпереживання, повагу та довіру. Для України це особливо важливо, адже її міжнародний імідж не повинен

зводиться лише до образу жертви агресії: країна прагне бути сприйнятою як сильна, талановита, культурно самобутня та орієнтована на майбутнє. Мода дає змогу швидко й переконливо передати цю багатозначність. Вона здатна показати те, що не завжди можна висловити офіційно: гідність, стійкість, смак, пам'ять, належність до європейського культурного простору та готовність спілкуватися зі світом не проханнями, а власною культурною цінністю. Тому модна дипломатія в Україні - це не просто доповнення до культурної політики, а одна з її найяскравіших і найемоційніших форм [31].

Яскравий приклад модної дипломатії - публічна діяльність першої леді України Олени Зеленської. Офіційний сайт Президента України відзначив її участь у міжнародній платформі Fashion 4 Development під час візиту до США на Генеральну Асамблею ООН. Це вже показує, що Україна входить у глобальний простір, де мода поєднується з дипломатією, гуманітарними питаннями та міжнародним лідерством. Ще більш показовою є її позиція, яку вона озвучила під час зустрічі з Українським жіночим бізнес-клубом у Баку: Олена Зеленська підкреслила, що під час офіційних заходів намагається носити саме українське, і коли її питають, чий це одяг, вона з гордістю називає український бренд. У тому ж повідомленні йшлося про ініціативу Ukrainian Fashion Weekend у Баку як про спосіб гідно представити українських дизайнерів, прикраси, кераміку та етновироби [2, с. 96].

Ці приклади важливі не лише як окремі факти з біографії першої леді, а й як показовий приклад того, як особистий стиль у сфері публічної та культурної дипломатії може перетворюватися на інструмент представлення держави, її цінностей, культурної спадщини та сучасного креативного потенціалу. Для України такий підхід є особливо ефективним, оскільки в умовах активної міжнародної комунікації кожна публічна поява у вбранні українського бренду або з елементами національного коду має не лише естетичне, а й символічне значення. Вона демонструє підтримку вітчизняної дизайнерської індустрії, сприяє популяризації українських марок на міжнародному рівні, посилює впізнаваність національного культурного продукту та формує за кордоном образ

України як держави з глибокою історичною традицією, розвиненою культурною ідентичністю та потужною сучасною творчою енергією. У цьому контексті мода стає не другорядним елементом публічного образу, а важливим каналом культурної дипломатії, через який країна може транслювати світу не лише політичні меседжі, а й сильні естетичні символи, здатні викликати емоційний відгук, підтримувати міжнародну солідарність і зміцнювати позитивне сприйняття України на світовій арені.

Український досвід показує, що модна дипломатія має найбільшу силу, коли вона не ізольована, а інтегрована у ширшу систему культурної дипломатії. Український інститут визначає своєю місією зміцнення міжнародної суб'єктності України через культуру і у своєму річному звіті наголошував на необхідності показати світові креативну, інноваційну Україну як повноцінну частину європейського культурного простору. Водночас дослідження сприйняття України у Великій Британії показало, що раніше офіційна культурна дипломатія України часто залишалася малопомітною, а багато успішних ініціатив трималися на поєднанні державної підтримки, партнерств і громадської активності. Це важливий висновок: щоб українська мода дійсно працювала на міжнародний імідж держави, потрібні не лише поодинокі вдалі виходи публічних осіб, а й системна підтримка брендів, участь у міжнародних виставках, інтеграція дизайнерів у програми культурної дипломатії, співпраця з музеями, медіа та іноземними інституціями. Інакше навіть найсильніший образ залишиться разовим ефектом [6, с. 49]. Але якщо за цим стоїть інституція, стратегія й довга культурна робота, мода починає виконувати значно масштабнішу функцію: вона допомагає країні закріпити у світі власний впізнаваний стиль присутності. Для України це означає можливість формувати образ держави не лише через драму війни, а й через творчу силу, сміливість до самопрезентації та переконливу культуру. Саме тому модна дипломатія може стати одним із найгнучкіших інструментів формування позитивного міжнародного іміджу України - образу країни, яка бореться, пам'ятає, творить і водночас говорить зі світом мовою сучасної культури.

ВИСНОВКИ

У ході дослідження з'ясувалося, що модна дипломатія в сучасних міжнародних відносинах - це не просто другорядне чи естетичне явище. Вона стала справжнім інструментом культурної дипломатії держави. Мода працює як особлива форма візуальної та символічної комунікації: одяг, стиль, аксесуари, національні коди й публічний образ політиків використовуються для передачі цінностей, формування міжнародного іміджу та зміцнення м'якої сили країни. Доведено, що модна дипломатія тісно пов'язана з розвитком культурної дипломатії, яка в умовах глобалізації, цифровізації та впливу медіа все частіше проявляється через символічні, емоційні й візуально впізнавані форми. Тому у XXI столітті мода перестає бути лише про особистий стиль або креативну індустрію - вона стає стратегічним ресурсом, здатним впливати на те, як країну бачать у світі.

У теоретичній частині роботи було розкрито суть, функції та розвиток культурної дипломатії, а також визначено місце модної дипломатії серед її інструментів. З'ясувалося, що культурна дипломатія виконує представницьку, комунікативну, іміджеву, інтеграційну та ціннісну функції, а модна дипломатія концентрує ці функції у візуально-символічному вимірі. Модну дипломатію доцільно розглядати як форму невербальної міжнародної комунікації, яка швидко й емоційно доносить політичні, культурні та ідентифікаційні сенси до світової аудиторії. Вона має гібридний характер, поєднуючи елементи культурної й публічної дипломатії, іміджелогії, державного брендингу та просування національних дизайнерів і креативних індустрій. Також підкреслено, що для вивчення модної дипломатії потрібен міждисциплінарний підхід, який охоплює системний, структурно-функціональний, семіотичний, дискурсивний, культурологічний та комунікативний аспекти.

Під час аналізу американського досвіду було встановлено, що модна дипломатія США формувалася поступово у XX–XXI століттях - від протокольного використання вбрання до повноцінного інструменту культурної

дипломатії та soft power. Сьогодні мода в США виконує не лише представницьку, а й політико-комунікаційну функцію: зовнішній вигляд публічних осіб впливає на сприйняття держави, її цінностей, відкритості, демократичності та культурної унікальності. Ключові механізми модної дипломатії США - це персоналізація образу через перших леді та інших публічних діячів, підтримка національних дизайнерів, символічне кодування політичних меседжів через деталі зовнішності, використання офіційних подій як майданчиків для візуального представлення, а також розширення дипломатичного ефекту завдяки медіа. Таким чином, американська модель демонструє високий рівень інтеграції моди у систему культурного та іміджевого позиціонування держави.

Кейс-аналіз із залученням Жаклін Кеннеді, Мішель Обама, Джилл Байден, Меланії Трамп, Мадлен Олбрайт та Леді Берд Джонсон показав, що модна дипломатія США - це не просто декор, а дієвий інструмент. Кейс Жаклін Кеннеді засвідчив роль елегантного образу першої леді у формуванні культурного престижу США, тоді як приклад Меланії Трамп показав, що модна дипломатія може бути не лише позитивним іміджевим ресурсом, а й полем суперечливих медійних інтерпретацій. На прикладі Мішель Обама видно, що мода може підтримувати американських дизайнерів, робити образ влади ближчим до людей і формувати сучасний привабливий імідж країни. Джилл Байден показала, що мода може втілювати національну єдність, історичну пам'ять і цінності. Досвід Мадлен Олбрайт довів, що навіть аксесуари можуть стати засобом дипломатичної комунікації та політичного повідомлення. Усі ці приклади доводять: у США мода - це мова символів, через яку держава може передавати підтримку, солідарність, силу, відкритість, інклюзивність і національну ідентичність.

У третьому розділі з'ясовано, що в умовах геополітичного протистояння модна дипломатія стикається з низкою викликів і обмежень. Серед них - надмірна політизація образів, залежність від медіа, ризик неоднозначного трактування символів, можливість інформаційних маніпуляцій, а також потреба відповідати сучасним етичним стандартам інклюзивності, культурної чутливості

й сталого розвитку. Доведено, що модна дипломатія не може бути ефективною, якщо існує окремо від інституційної підтримки, культурних обмінів, освітніх ініціатив, професійної співпраці та чіткої стратегії комунікації. Тому перспективними напрямками розвитку модної дипломатії є її глибша інституціоналізація, змістовне наповнення образів, розширення міжнародних fashion-обмінів, інтеграція принципів сталого розвитку та посилення контрольованості символічних повідомлень.

Окрема увага приділена ролі модної дипломатії у формуванні міжнародного іміджу держави на прикладі України. Для України цей інструмент особливо важливий: у часи війни, боротьби за міжнародну підтримку й утвердження власної суб'єктності культурна та модна дипломатія стають важливою частиною зовнішньої комунікації. Українська модна дипломатія може одночасно репрезентувати національну ідентичність, просувати сучасний український дизайн, формувати позитивний імідж країни за кордоном і показувати, що Україна - це не лише простір боротьби, а й держава з потужним творчим потенціалом, власною візуальною мовою та сучасною культурною динамікою. Досвід США може бути корисним для України як приклад системного використання візуальних образів у міжнародній комунікації. Водночас українська модель має розвиватися з урахуванням власної історії, культури та актуальних зовнішньополітичних потреб.

Отже, дослідження досягло своєї мети. Модна дипломатія США була всебічно проаналізована як інструмент культурної дипломатії: визначено її суть, функції, механізми, еволюцію, практичні форми й місце у формуванні міжнародного іміджу. Узагальнення результатів дозволяє стверджувати, що в сучасному світі мода - це не периферійне явище, а важливий канал символічного впливу, який поєднує культуру, політику, медіа та міжнародну репутацію. Її значення, ймовірно, лише зростатиме, адже сучасна міжнародна комунікація дедалі більше залежить не лише від офіційних рішень, а й від здатності держави створювати впізнавані, переконливі й ціннісно насичені образи на світовій арені.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Атаманенко А., Мартинюк Н. Наукова дипломатія у глобалізованому світі: концептуалізація явища. *Acta de Historia & Politica Saeculum XXI*. 2022. № 4. С. 88-97.
2. Борута М.І. Роль публічної дипломатії у формуванні міжнародного іміджу держави (на прикладі України). Київ, 2025. 96 с.
3. Головобов С. Культурна дипломатія як складова державної політики у сфері культури на сучасному етапі державотворення. *Публічне управління регіонального розвитку*. 2022. № 18. С. 1057–1078.
4. Дубовик Н., Шило О. Культурна дипломатія як інструмент міжнародної комунікації України. *Молодий вчений*. 2023. 4 (116). С. 72-76.
5. Ємельянов В. М., Гололобов С. М. Механізми реалізації культурної дипломатії в сучасних умовах. *Інвестиції : практика та досвід : наук.-практ. журн.* 2024. № 14. лип. С. 192–200.
6. Зампієрі В. Вплив війни на культурну дипломатію України. Креативна Європа. *Український тиждень*. 2020. С. 49.
7. Концептуальні засади модернізації публічної дипломатії в умовах цифрової трансформації міжнародних відносин URL: <https://ojs.uem.edu.ua/index.php/spnma/article/view/873> (дата звернення 14.04.2026)
8. Кушнарьова М. Українська культурна дипломатія під час війни: досвід, проблеми, перспективи. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Українська культурна дипломатія під час війни*. 2023. Вип. 67. С. 35–53.
9. Литвинчук О., Шевчук А., Войтюк О. Міжнародна допомога Україні в умовах війни як вид співробітництва з міжнародними організаціями. *Геополітика України: історія і сучасність*. 2024. № 1 (32). С. 239-252.

10. Лікарчук Д.С. Роль міжнародних організацій у врегулюванні зовнішньополітичних конфліктів. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*. 2020. № 5. С. 35-44.
11. Матвієнко В., Шинкаренко Т. Культурна дипломатія як напрям зовнішньої політики держави. *Інститут міжнародних відносин КНУ імені Тараса Шевченка. Наукове товариство історії дипломатії та міжнародних відносин*. Київ. 2021. С. 7–20.
12. Меженська О. Російсько-українська війна-війна дипломатії. *Актуальні проблеми політики*. 2024. № 73. С. 134-140.
13. Павлюх М. В. Публічна дипломатія як тренд у сучасних політичних відносинах: процеси трансформації. *Політичне життя*. 2022. № 4. С. 122-127.
14. Савон К. Українська культурна дипломатія в умовах інформаційної війни. *Журнал міжнародної політики*. 2020. № 4. С. 33–45.
15. Стасевська О. А., Маланчук І. І. Культурна дипломатія: симбіоз культурного та правового потенціалу. *Право та інновації*. 2021. № 1. С. 89–95.
16. Тихомирова Є. Б. Теоретичні засади культурної дипломатії. *Innovative scientific research : Proceedings of the XV International Scientific and Practical Conference. Toronto*. 2025. P. 28–32.
17. Трофименко М. В. Трансформація публічної дипломатії в умовах глобалізації та діджиталізації. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Історія. Політологія*. 2023. Вип. 35–36. С. 141–154.
18. Хоманець В. А. Національні моделі економічної дипломатії та їх конвергенція у глобальних умовах. 2025. С. 117–131.
19. Черненко Т. Публічна дипломатія як сучасний пріоритет зовнішньої політики держави. *Інформаційна безпека людини, суспільства, держави*. 2023. № 1 (21). С. 45-55.
20. American Fashions for American First Ladies: How Ellen and Edith Wilson’s Time in the White House Led to the Expectation for First Ladies to “Buy American”. URL: <https://www.whitehousehistory.org/american-fashions-for-american-first-ladies-how-ellen-and-edith-wilsons-time-in-the-white-house-led-to>

[the-expectation-for-first-ladies-to-buy-american?utm_source](#) (дата звернення 10.04.2026)

21. Atta, M., Siddiq, S. Bridging Divides: The Trans-Formative Power of Inclusive Cultural Diplomacy in Shaping Global Relations. *Journal of Quranic and Social Studies*. 2023. Vol. 3(2). P. 106-118.

22. Carta C., Higgott R. Cultural Diplomacy in Europe: Between the Domestic and the International. *Springer International Publishing; Palgrave Macmillan*, 2020. 274 p.

23. Creativity and Innovation: The Next Big Thing. URL: <https://2021-2025.state.gov/dipnote-u-s-department-of-state-official-blog/creativity-and-innovation-the-next-big-thing/?safe=1> (дата звернення 10.04.2026)

24. Cultural Diplomacy in Fashion: Bridging Heritage and Modern Elegance: A Conceptual Paper. URL: <https://ideas.repec.org/a/bcp/journal/v9y2025i1p4797-4802.html> (дата звернення 10.04.2026)

25. Cultural Diplomacy Video Gallery. URL: <https://2012-2025.eca.state.gov/cultural-diplomacy-video-gallery.html?safe=1> (дата звернення 10.04.2026)

26. Cutting Edge | From standing out to reaching out: cultural diplomacy for sustainable development. URL: <https://www.unesco.org/en/articles/cutting-edge-standing-out-reaching-out-cultural-diplomacy-sustainable-development> (дата звернення 10.04.2026)

27. Declaration of Principles of International Cultural Co-operation. URL: <https://www.unesco.org/en/legal-affairs/declaration-principles-international-cultural-co-operation> (дата звернення 10.04.2026)

28. Dewi, P. R. K., Wiranata, I. The Collaboration between Dior and Balinese Endek Woven within The Framework of Indonesian Cultural Diplomacy. *Global Strategis*. 2023. Vol. 17(2).

29. Distinguishing Cultural Relations From Cultural Diplomacy: The British Council's Relationship With Her Majesty's Government. URL: <https://uscpublicdiplomacy.org/sites/uscpublicdiplomacy.org/files/useruploads/u3304>

[1/Distinguishing%20Cultural%20Relations%20From%20Cultural%20Diplomacy%20-%20Full%20Version%20%281%29.pdf](#) (дата звернення 10.04.2026)

30. Fashion and Diplomacy. URL: https://www.taylorfrancis.com/chapters/oa-edit/10.4324/9780429295607-15/fashion-diplomacy-vincent-dubé-senéc-al-madeleine-goubau?utm_source (дата звернення 10.04.2026)

31. Fashion industry as a tool of public diplomacy: Ukrainian and world experience. URL: https://ouci.dntb.gov.ua/en/works/IRjr2GWI/?utm_source (дата звернення 10.04.2026)

32. Glamour and Innovation: The Women Behind the Seams of Fashion at the White House. URL: https://www.whitehousehistory.org/digital-archives/exhibits/glamour-and-innovation-the-women-behind-the-seams-of-fashion-at-the-white-house?utm_source (дата звернення 10.04.2026)

33. Hui, G., Aris, A., Rusli, R. D. Heritage and innovation: Redefining Kuala Lumpur's fashion identity through cross-cultural collaboration. *Malaysian Journal of Sustainable Environment (MySE)*. 2024. Vol. 11(2). P. 135-158.

34. Jewelry of the First Ladies. URL: https://americanhistory.si.edu/explore/exhibitions/first-ladies/jewelry?utm_source (дата звернення 10.04.2026)

35. Joseph S. Nye. Soft power: the evolution of a concept. *Journal of Political Power*. 2021. P. 2-11.

36. Mid-Century Fashion and the First Ladies: From Ready-to-Wear to Haute Couture. URL: https://www.whitehousehistory.org/quarterly-issues/mid-century-fashion-and-the-first-ladies-from-ready-to-wear-to-haute-couture?utm_source (дата звернення 10.04.2026)

37. Read My Pins: The Madeleine Albright Collection. URL: https://diplomacy.state.gov/exhibits/read-my-pins/?utm_source (дата звернення 10.04.2026)

38. Smithsonian Adds First Lady Jill Biden's Inaugural Ensembles to Its Historic First Ladies Collection. URL:

https://americanhistory.si.edu/press/releases/smithsonian-adds-first-lady-jill-bidens-inaugural-ensembles-its-historic-first?utm_source (дата звернення 10.04.2026)

39. STORY OF THE EXHIBIT. URL: https://readmypins.state.gov/story-of-the-exhibit?utm_source (дата звернення 10.04.2026)

40. The Power of US Cultural Diplomacy. URL: <https://www.stimson.org/2025/the-power-of-us-cultural-diplomacy/> (дата звернення 10.04.2026)